

บทที่ 2

แนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง โบราณคดีประยุกต์ด้วยการขาดจริยธรรมทางการเมือง: ศึกษาภาพสะท้อนผ่านวาทกรรมข่าวสารการเลือกตั้งทางหนังสือพิมพ์ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักเกณฑ์ในการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องหนังสือพิมพ์
2. แนวคิดเรื่องจริยธรรม
3. แนวคิดเรื่องวาทกรรม
4. แนวคิดเรื่องวิธีการศึกษาแบบโบราณคดีของมิเชล ฟูโกต์
5. แนวคิดเรื่องการขาดจริยธรรมทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของ ลารรี โฟเวล

และโจเซฟ ไควออร์ท

6. แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคมจากสื่อ
7. หลักการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องหนังสือพิมพ์

ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 ได้ให้คำจำกัดความของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า “หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีชื่อจำหน่ายเช่นเดียวกัน ออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องหรือไม่ก็ตาม”

ปีเตอร์ เอ็ม แซนด์แมน และคณะ (Peter M. Sandman et al., 1972, p. 237) ได้ให้ความหมายหนังสือพิมพ์ไว้ว่า “เป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่เย็บเล่ม ออกเป็นประจำ สม่่าเสมอ เสนอข่าวสารด้วยตัวหนังสือและภาพ”

ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล ได้ให้ความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ว่า “เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกตรงกำหนดตามระยะเวลาติดต่อเรื่อยไปและสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน เป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่เย็บเล่ม มีจำนวนกระดาษแผ่นขนาด 15X23 นิ้ว หลายแผ่นซึ่งพับซ้อนเข้าคู่กัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เป็นสื่อเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงด้านต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548, น. 3)

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่รายงานข่าว และข่าวสาร เพื่อให้ความรู้ ความบันเทิง และเสนอข้อเขียนเชิงวิพากษ์วิจารณ์ เสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในรูปของบทนำ บทบรรณาธิการ (Editorial) บทความ (Article) ตลอดจนคอลัมน์ (Column) เพื่อให้แง่มุมความคิดแก่ผู้อ่าน (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545, น. 113)

ประเภทของหนังสือพิมพ์

นักวิชาการด้านวารสารศาสตร์ มีแนวทางแบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ในหลายแนวทาง แต่ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์แบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ตามเนื้อหา ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper)

หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ คือ หนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคม (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545, น. 28) เป็นเนื้อหาที่ประชาชนจำเป็นต้องรู้ (Need to know) (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539, น. 9) ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับข่าวหนัก (Hard News) ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวการศึกษา ข่าวต่างประเทศ ฯลฯ เนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะมีบทความ (Articles) ซึ่งเป็นข้อเขียนที่เกิดจากการตีความจากข้อเท็จจริงที่เกิดเป็นข่าวและภูมิหลังของข่าว (Interpretative Writing) ร่วมอยู่ด้วย

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ได้แก่ มติชน ไทยโพสต์ แนวหน้า เดอะเนชั่น บางกอกโพสต์ อาทิตยวิเคราะห์รายวัน สยามรัฐ โลกวันนี้รายวัน กรุงเทพธุรกิจ ฯลฯ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547, น. 303)

2. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper)

หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม คือ หนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ หรือให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน เป็นเนื้อหาที่คนทั่วไปสนใจใคร่รู้ (Want to Know) ลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับข่าวที่มีเนื้อหาสาระไม่หนักเกินไป อยู่ในความสนใจของทุกคนจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ข่าวเบา (Soft News) ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวเกี่ยวกับเพศ ข่าวเกี่ยวกับดารานักร้อง ฯลฯ ข่าวที่นำเสนอเรื่องราวที่มีความแปลก ผิดปกติ การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้เน้นที่ความตื่นเต้นเร้าใจ อ่านแล้วเข้าใจง่าย

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก พิมพ์ไทย ฯลฯ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547, น. 303)

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

ดรุณี หิรัญรักษ์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์โดยทั่วไปจะประกอบด้วย ข่าว ภาพ บทความ และ โฆษณา (ดรุณี หิรัญรักษ์, 2529ก, น. 75) ในส่วนของบทความ ดรุณี หิรัญรักษ์ ได้แบ่งประเภทของบทความออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่ 1. บทบรรณาธิการ (Editorials) 2. คอลัมน์ (Column) 3. บทวิจารณ์ (Criticism) ดังมีรายละเอียดดังนี้ (ดรุณี หิรัญรักษ์, 2529ก, น. 60-74)

1. บทบรรณาธิการ (Editorials) เป็นข้อเขียน หรือคอลัมน์ประเภทหนึ่งที่ปรากฏในหน้าบรรณาธิการ (Editorial Page) ทำหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม บทบรรณาธิการเป็นบทหน้าที่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เป็นจุดยืนที่แท้จริงของหนังสือพิมพ์ บทบรรณาธิการจึงเป็นเสมือนกระจกสะท้อนให้ผู้อ่านได้ทราบแนวคิดหรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่ง

บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ในแต่ละวัน ในแต่ละชั่ฉบับมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย เช่น บทบรรณาธิการเพื่อเสนอข่าวสาร บทบรรณาธิการเพื่ออธิบายข่าว บทบรรณาธิการเพื่อตีความข่าว บทบรรณาธิการเพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง บทบรรณาธิการเพื่อกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยา บทบรรณาธิการเพื่อจะเข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ บทบรรณาธิการเพื่อโน้มน้าวใจ บทบรรณาธิการเพื่อมุ่งประเมินถึงผลที่จะได้รับ บทบรรณาธิการเพื่อแถลงนโยบาย บทบรรณาธิการเพื่อความบันเทิง เป็นต้น

2. คอลัมน์ (Column) เป็นการให้ข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมามีทั้งคอลัมน์ประจำ และคอลัมน์ไม่ประจำ สามารถแบ่งได้ 7 ประเภท ได้แก่ คอลัมน์วิเคราะห์ข่าวหรือไขข่าว คอลัมน์ความเห็นหรือคอลัมน์ทั่วไป คอลัมน์ซุบซิบ คอลัมน์ตลกขบขัน คอลัมน์ความเรียง คอลัมน์อนุทินส่วนตัว คอลัมน์แนะนำ

3. บทวิจารณ์และบทปริทัศน์ (Criticism and Reviewing) บทวิจารณ์และบทปริทัศน์แตกต่างกันตรงที่ บทปริทัศน์เป็นงานเขียนที่ไม่สอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนเข้าไป เพียงแต่จะเสนอในสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงเท่านั้น ส่วนบทวิจารณ์ ได้แก่ ข้อเขียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือและบทความ, การละคร, การแสดงดนตรี, แผ่นเสียง หรืออัลบั้มเพลง ภาพยนตร์ รายการวิทยุและโทรทัศน์ การบรรยาย ศิลปะ ภาพเขียน งานแกะสลัก งานสถาปัตยกรรม การเต้นรำ ภาพถ่าย และการแสดงอื่น ๆ

สุรสีทธิ วิทยารัฐ กล่าวถึง องค์ประกอบหรือเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ว่าประกอบด้วย ข่าว รายงานข่าว สกู๊ป (Scoop) บทบรรณาธิการ บทความ คอลัมน์เชิงวิพากษ์วิจารณ์ การ์ตูน ภาพข่าว ภาพประกอบ และโฆษณา (สุรสีทธิ วิทยารัฐ, 2545, น. 32)

สุระชัย ชูผกา แบ่งเนื้อหาสาระในหน้าต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์แบ่งได้อย่างกว้าง ๆ ได้ 6 ประเภท ได้แก่ (สุระชัย ชูผกา, ม.ป.ป., น. 9-10)

1. งานเขียนประเภทข่าว (News) คืองานเขียนเรื่องราวสถานการณ์ปัจจุบันในด้านต่าง ๆ ที่ประชาชนให้ความสนใจ หรือควรสนใจ มีความตรงไปตรงมา มีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน เช่น มีชื่อปรากฏว่าใครเป็นคนให้ข่าวสารดังกล่าว หรือรายงานข่าวจากสถานที่ใด เป็นต้น โดยผู้เขียนข่าวต้องไม่ใส่อารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของตนเองลงไป

2. งานเขียนประเภทบทความ (Article) คืองานเขียนที่ผู้เขียนมุ่งแสดงความรู้ ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผู้อ่านกำลังให้ความสนใจ ซึ่งอาจเขียนโดยนักเขียนประจำหนังสือพิมพ์นั้น ๆ หรือเขียนโดยนักเขียนอิสระที่ผ่านการคัดกรองจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น

3. งานเขียนประเภทบทวิเคราะห์ (Analysis) คืองานเขียนที่มุ่งแจ่มแจ้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ค้นหาสาเหตุ ผลกระทบของเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นเรื่องปัจจุบัน อดีต หรืออนาคต เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างแจ่มชัดมากขึ้น

4. งานเขียนประเภทบทวิจารณ์ (Criticize) คืองานเขียนที่เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังดำเนินอยู่ เช่น บทวิจารณ์ผลงานรัฐบาล ภาพยนตร์ หนังสือ ผลงานวรรณกรรม โดยผู้เขียนมุ่งแสดงความคิดเห็นทั้งในทางบวกและทางลบ ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นด้วยการเทียบกับมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง หรือหลักการใดหลักการหนึ่งที่เปรียบเทียบได้

5. งานเขียนประเภทสารคดี (Feature) คือ งานเขียนที่มุ่งให้สาระและความเพลิดเพลินกับผู้อ่านในลักษณะต่าง ๆ โดยมีข้อเท็จจริงจากสิ่งผู้เขียนได้พบเจอไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว วัฒนธรรม การเมือง สังคม โดยทำการรวบรวมข้อมูลมานำเสนอ และมีลักษณะของการนำเสนอแง่มุมของอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เขียนสอดแทรกเข้าไปกับข้อมูล

6. งานเขียนเบ็ดเตล็ด (Variety) เป็นข้อเขียนที่หลากหลาย นอกเหนือจากงานเขียนที่กล่าวมาข้างต้น อาทิ ข้อเขียนคอลัมน์ซุบซิบ บทสัมภาษณ์ถามตอบ เป็นต้น

สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539, น. 90-93)

1. เนื้อหาที่เป็นข่าว (News) คือข้อเขียนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในรูปของตัวหนังสือ รูปภาพ หรือเรียกอีกอย่างว่า ภาพข่าว ได้รับการนำเสนออย่างเป็นอิสระ แยกออกจากความคิดเห็น
2. เนื้อหาที่เป็นบทบรรณาธิการ หรือบทนำ และบทวิจารณ์ต่าง ๆ (Editorials and Criticism)

2.1 บทบรรณาธิการ คือ ข้อเขียนแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการพิจารณากลับกรองแล้ว (Considered Opinion) ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ เกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสาธารณชนผู้อ่าน ซึ่งความคิดเห็นนี้ถือว่าเป็นเสียง (Voice) ของหนังสือพิมพ์ที่แถลงให้ผู้อ่านทราบถึงจุดยืน หรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ต่อปัญหาที่เขียนถึง

2.2 บทวิจารณ์ต่าง ๆ คือ ข้อเขียนแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับบทบรรณาธิการ แต่ต่างกันตรงที่ผู้เขียนเป็นผู้เขียนท่านอื่นที่ไม่ใช่นักเขียนในกองบรรณาธิการ และการรับผิดชอบต่องานเขียน ผู้เขียนเป็นผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว

3. เนื้อหาที่เป็นจดหมายจากผู้อ่านถึงบรรณาธิการ (Letters – to – the Editor) เป็นข้อเขียนจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ส่งไปถึงบรรณาธิการทางจดหมาย โดยแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านเองต่อเหตุการณ์ที่เขาสนใจในขณะนั้น หรืออาจจะเป็นข้อเขียนที่แสดงทัศนคติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความเห็นที่บรรณาธิการเสนอไปในบทบรรณาธิการ หรือบางทีอาจเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญอื่น ๆ อีกที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ไม่ได้เสนอในข่าว หรือท้ายสุดอาจเป็นข้อเขียนที่นำเสนอข้อเท็จจริง เบาะแสบที่ประสงค์จะเปิดโปงถึงความโหดชั่วของบุคคลบางกลุ่มบางพวกที่กำลังกอบโกยผลประโยชน์ของประชาชนไปเป็นของตนเอง

4. เนื้อหาที่เป็นความบันเทิง (Entertainments) เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์ หนังสือรายการโทรทัศน์และวิทยุบางรายการ นอกจากนั้นก็ยังมึเนื้อหาเป็นความบันเทิงในรูปของการตูนนวนิยาย อักษรไขว้ และเนื้อเรื่องบทละครโทรทัศน์ที่แยกเขียนเป็นตอน ๆ

5. เนื้อหาที่เป็นโฆษณา (Advertisements) ซึ่งมีทั้งโฆษณาสินค้าและการให้บริการ การประกาศคนหายหรือของหาย การรับสมัครงานหรือการรับจ้างทำงาน รวมทั้งการโฆษณาทางการเมืองในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง

ภาคภูมิ ป่องภัย บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การเสนอข่าวก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันอาทิตย์ที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ดังมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (พิศิษฐ์ ชวาลาวัช และคณะ, 2549, น.146-149)

1. กำหนดตำแหน่งหนังสือพิมพ์ ให้หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ที่มีกลุ่มผู้อ่านทุกระดับชั้น สนองตอบข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่องในช่วงเลือกตั้ง

2. กำหนดเนื้อหา ผู้สนใจข่าวสารการเลือกตั้งสามารถติดตามอ่านได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเชื่อถือในความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลข่าวสาร ผู้อ่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นเนื้อหาข่าวจึงเน้นความลึก ความหลากหลาย ความกะทัดรัดไม่เยิ่นเย้อ มีสีสัน มีลูกเล่น มีความเป็นกลาง เพิ่มพื้นที่รองรับข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น โดยยึดหลัก “ข้อมูลลึก เนื้อหากระชับ แพร่พราว รวดเร็ว และหนักแน่น”

3. ช่วงชิงการนำ หนังสือพิมพ์มติชนเปิดหน้าเลือกตั้ง 2 หน้าเต็มก่อนฉบับอื่น ๆ และนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้งขึ้นหน้า 1 ทุกวัน เพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่านให้ติดตามข่าวสารการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง

4. แสวงหาพันธมิตร โดยร่วมมือหน่วยงานอื่น ๆ ในการทำข่าวเลือกตั้ง ได้แก่ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และกลุ่มบางกอกฟอรั่มจัดกิจกรรมเชิงเสวนาทางวิชาการ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ร่วมมือกับศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตจัดทำโพลการเลือกตั้งเป็นระยะ ๆ รวม 4 ครั้ง รวมทั้งร่วมมือกับ อ.ส.ม.ท. และสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ซึ่งกันและกันนำไปเผยแพร่

ภาคภูมิ ป่องภัย ได้อธิบายกรอบการนำเสนอข่าวการเลือกตั้งของหนังสือพิมพ์มติชน ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ข่าวหน้า 1 ให้เน้นข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่อยู่ในกระแสหลัก อิงภาพรวม

2. ข่าวหน้าเลือกตั้ง ให้เน้นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งในรายภาค รายจังหวัด รายเขต รายพรรค รายบุคคล

3. จัดทำเนื้อหาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข่าวในหน้าข่าวการเลือกตั้ง เช่น รายงานสก็๊ป ภูมิหลัง ข่าว รูปภาพพิก แผนภูมิ ตารางประกอบมาสอดแทรกในพื้นที่หนังสือพิมพ์ เพื่อสร้างสีสันให้แง่มุมเบา ๆ เพื่อไม่ให้เนื้อหาในหน้าเลือกตั้งหนักเกินไป

หนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การนำเสนอข่าวสารการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกคนที่มีคุณภาพเข้าไปเป็นตัวแทนทำหน้าที่ในด้านบริหาร ด้านนิติบัญญัติอย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสือพิมพ์ที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ดียังช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อีกด้วย (ประชัน วัลลิโก, 2547, น. 12)

ในช่วงของการเลือกตั้ง สุรพงษ์ โสธนะเสถียร กล่าวไว้ว่า ข่าวสารการเลือกตั้งเริ่มปรากฏเป็นวาระทางสังคม มีการกล่าวถึงเรื่องการเลือกตั้งตามหนังสือมวลชน ซึ่งหมายรวมถึงหนังสือพิมพ์ด้วย ซึ่งประเด็นที่นำมาเสนออย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ได้แก่ ข่าวสารการทำลายชื่อเสียง (Discredit) ของคู่แข่งทางการเมืองไม่ว่าภายในพรรค ระหว่างพรรค และภายนอกพรรคการเมือง ข่าวสารการทำลายชื่อเสียง ดังกล่าว มักนำการโจมตีควบคู่ไปกับการกล่าวปกป้องตนเองของคู่ต่อสู้ทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชนวนสำคัญมักมาจากความรู้สึกการต่อสู้ในเรื่องแพ้ ชนะของการเลือกตั้ง การใช้อิทธิพลในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่พรรค / นักการเมืองสนับสนุน และการจัดวาระสาร (Agenda Setting) ของสื่อมวลชน การหยิบยกประเด็นขึ้นมาโจมตี และกล่าวแก้ระหว่างกัน กลายเป็นหัวใจที่ทั้งสองฝ่ายต้องพยายามขุดคุ้ย หรือแม้กระทั่งการยอมเป็นคดีความเพื่อสร้างวาระสาร การลามปามไปถึงระบบราชการซึ่งเป็นเครื่องมือของรัฐบาล หรือเกมการเมืองอื่น ๆ เพื่อให้เรื่องราวของคู่ต่อสู้ตกเป็นข่าวตามหนังสือมวลชน อย่างน้อยที่สุดเพื่อหวังให้ประชาชนจดจำพรรคการเมือง หรือนักการเมืองที่ตกเป็นข่าว ประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาโจมตี และกล่าวแก้ระหว่างกันนั้น แทบทั้งหมดเป็นปัญหาภายในประเทศ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การซื้ออาวุธลับ บังหลวง ปัญหาการจลาจล เป็นต้น (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545ก, น. 26-28)

แนวคิดเรื่องจริยธรรม

แนวคิดเรื่องความหมายของจริยธรรม

จากการสำรวจนิยามของคำว่าจริยธรรม ผู้ศึกษาพบว่า มีนักวิชาการ รวมทั้งแหล่งอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ให้คำนิยามจริยธรรมอย่างหลากหลาย มีการให้คำนิยามความหมายอย่างกว้าง ๆ และอย่างแคบ ดังนี้

กีรติ บุญเจือ กล่าวว่า จริยธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Ethical Rules” คือประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติ (กีรติ บุญเจือ, 2519, น. 5) ในขณะที่สตีต วงศ์สุวรรณ กล่าวว่า จริยธรรมตรงกับคำภาษาอังกฤษคำว่า “Moral” มาจากภาษาลาตินว่า Mores ซึ่งแปลว่า Custom ซึ่งหมายถึงระเบียบ แบบแผน หรือข้อปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณี (สตีต วงศ์สุวรรณ, 2543, น.137)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ว่าหมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

จริยธรรม ประกอบด้วยคำว่า จริย กับ ธรรม จริย เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีว่า จริยา แปลว่า ความประพฤติหรือกิจการที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า ธรรม เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี มีความหมายหลายอย่าง เช่น คุณความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อทั้งสองคำมารวมกันเป็น “จริยธรรม” จึงมีความหมายว่า “หลักแห่งความประพฤติ” หรือ “แนวทางของการประพฤติ” (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2542, น. 88)

แหล่งที่มาของจริยธรรม

มนุษย์ทุกคนเกิดมามีจริยธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในชีวิต ตลอดจนยังนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและในชีวิตการทำงานด้วย ซึ่งจริยธรรมส่วนใหญ่ที่นำมาใช้นั้นก็จะเป็นที่ยอมรับกันดีในสังคม แหล่งที่มาของจริยธรรม 10 แหล่ง ที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของมนุษย์ มีดังต่อไปนี้ (พงษ์ศักดิ์ เหลียวตระกูล, 2546, น. 13-17)

1. ที่อยู่ทางภูมิศาสตร์ ไม่มีผลทางจริยธรรมโดยตรง แต่มีผลทางอ้อม เพราะที่อยู่ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ สถานที่อยู่อาศัย สถานที่เล่าเรียน สถานที่ทำงาน และสถานที่หย่อนใจ ย่อมกำหนดความยากง่ายในการมีโอกาสตัดสินใจทำดีหรือทำชั่ว ที่อยู่ทางภูมิศาสตร์มีอิทธิพลต่อความประพฤติมิใช่น้อย ทั้งในเวลาเฉพาะหน้าและในอนาคตระยะยาว

2. ขนบธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นทั้งประมวลศีลธรรม และประมวลกฎหมายของมนุษย์ มาตรการความประพฤติก็คือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด ผู้ที่ปฏิบัติได้เช่นนั้นย่อมจะเป็นทั้งคนดีทั้งในด้านส่วนตัว ด้านศาสนา ด้านสังคม และด้านการเมือง

3. งานวรรณกรรม เช่น นวนิยายที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก อิทธิพลที่เห็นได้ชัดมากที่สุดก็คือ ตัวแสดงในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จะเป็นตัวอย่างการตัดสินใจและการปฏิบัติ ตัวอย่างที่ดีจะชักจูงให้อยากเป็นวีรบุรุษแห่งความดี ตัวอย่างที่เลวก็จูงใจให้คนดูมั่งง่าย อยากได้สิ่งที่ต้องการโดยวิธีการที่ไม่ยุติธรรม และตัวอย่างเพื่อฝันก็มีอิทธิพลจูงใจให้เพื่อฝันสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แทนที่จะมีมานะบากบั่นตามสภาพความเป็นจริง

4. สถาบันครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่สร้างบุคลิกภาพแห่งแรกของลูก ครอบครัวที่มีความอบอุ่น พ่อแม่ที่มีความรู้และความเข้าใจในการอบรมเด็ก ก็จะช่วยสั่งสอนว่าอะไร

ควรปฏิบัติ อะไรควรหลีกเลี่ยง ในขณะที่เด็กที่มาจากครอบครัวบ้านแตกสาแหรกขาด พ่อแม่แยกกันอยู่ ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กกระทำผิด และก่ออาชญากรรม เพราะขาดพ่อแม่ในการอบรมสั่งสอน

5. เพื่อนบ้าน มีความสำคัญรองลงมาจากครอบครัว เพราะได้เห็นความประพฤติของกันและกันอยู่เสมอ ความประพฤติของเพื่อนบ้านจะเป็นตัวอย่างให้เด็ก ๆ เกิดความเคยชิน โดยไม่รู้ตัว เด็กที่เติบโตท่ามกลางเพื่อนบ้านที่ด่าเก่ง จะรู้สึกว่าการด่าเป็นสามัญ และตนเองก็จะลองด่าบ้างเพื่อไม่ให้ผิดแปลกจากคนอื่น เด็กที่เติบโตท่ามกลางเพื่อนบ้านที่พูดจาไพเราะกันอยู่เสมอ จะติดนิสัยพูดจาไพเราะ

6. โรงเรียน มีอิทธิพลต่อความประพฤติของนักเรียน เพราะในโรงเรียนมีเพื่อนนักเรียนและครูที่ต้องติดต่อสัมพันธ์และได้เห็นตัวอย่างความประพฤติของกันและกัน อีกทั้งมีครูที่ให้คำแนะนำสั่งสอน ว่าสิ่งใดกระทำแล้วถือเป็นความประพฤติที่ดี หรือความประพฤติที่ไม่ดี

7. กลุ่มกิจกรรม มีอิทธิพลต่อความประพฤติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มกิจกรรมแต่ละกลุ่มจะมีแบบแผนความประพฤติปฏิบัติของกลุ่มตนเอง ผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มจะต้องมีความประพฤติ ปฏิบัติเหมือนกับกลุ่มของตนเอง หรือมิฉะนั้นก็ต้องปรับตัวให้มีความประพฤติ ปฏิบัติเหมือนกลุ่ม เพื่อให้ตนเองยังคงสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มอยู่ได้

8. สื่อมวลชน สามารถเผยแพร่ความดี และความไม่ดีทางจริยธรรมให้ปรากฏแก่สังคม ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีส่วนกำหนดความประพฤติของผู้คนในสังคม เพราะผู้เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนอาจถูกครอบงำทางความคิด หรือมีพฤติกรรมเลียนแบบกับสิ่งที่ปรากฏในสื่อมวลชนได้

9. ภาวะทางเศรษฐกิจ ไม่มีใครยอมเป็นโสเภณี หรือห่วยโหมยโดยไม่จำเป็น ข้อความนี้แม้จะไม่จริงเสมอไป แต่ก็ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ความยากจนมีส่วนทำให้คนจำนวนหนึ่งตัดสินใจยึดอาชีพนี้ ภาวะเศรษฐกิจจึงมีส่วนไม่น้อยที่จะจูงใจให้คนเราตัดสินใจทำดี หรือทำชั่ว

10. ศาสนา โดยปกติศาสนาจะมีหลักคำสอนที่กำหนดมาตรการความประพฤติของคน และคนก็ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาเพราะแรงศรัทธา โดยทั่วไปหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ก็อยู่ในข่ายมาตรการความประพฤติสากลอยู่แล้ว แต่อาจจะมีรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งแม้ไม่ถือว่ายู่ในข่ายมาตรการความประพฤติสากล แต่ส่วนมากก็ไม่ขัดต่อมาตรการความประพฤติสากล คำสอนของศาสนาแต่ละศาสนามีการกำหนดเป้าหมายสูงสุด หรือเป้าหมายสุดท้ายของชีวิตให้ผู้มีศรัทธายึดถือ ซึ่งผู้มีศรัทธาย่อมจะใช้เป็นวิถีที่เลือกเดินสำหรับตน

ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ

วคิน อินทสระ (2518) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของจริยศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ดังนี้

1. จริยศาสตร์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ พบว่า ชีวิตทางศีลธรรมอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติไม่สามารถปลี้ออกไปได้ ถ้าเรามีความรู้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ ความรู้นั้นก็ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตทางศีลธรรมไปด้วย

2. จริยศาสตร์กับชีววิทยา จริยศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ ส่วนชีววิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาถึงร่างกาย ร่างกายและความประพฤติมีความสัมพันธ์กัน บางคนอาจกระทำผิดจริยธรรมเพราะร่างกายไม่ปกติ ดังนั้นจริยศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์กับชีววิทยา

3. จริยศาสตร์กับจิตวิทยา จริยศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ ส่วนจิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาถึงจิตใจ จิตใจและความประพฤติมีความสัมพันธ์กัน บางคนอาจกระทำผิดจริยธรรมเพราะสาเหตุทางด้านจิตใจ ดังนั้นจริยศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์กับจิตวิทยา

จิตวิทยา ศึกษาว่าด้วยความเป็นจริง (the 'is') ส่วนจริยศาสตร์ศึกษาว่าด้วยสิ่งอันควรจะเป็น (the Ought)

4. จริยศาสตร์กับสังคมวิทยา เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social being) แม้ว่าจริยศาสตร์ว่าด้วยศีลธรรมของปัจเจกชน แต่มนุษย์ไม่สามารถอยู่แยกจากสังคมได้ ดังนั้นความดีของปัจเจกชนต้องขึ้นอยู่กับความดีของสังคม

5. จริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยการปกครอง รัฐศาสตร์จัดระเบียบความประพฤติของปัจเจกชนให้เข้ากับที่สาธารณชนเห็นว่าดี หรือเป็นประโยชน์ ส่วนจริยศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยความดีของปัจเจกชน ศาสตร์ทั้งสองจึงเกี่ยวเนื่องกันอย่างใกล้ชิด เพราะความดีของสาธารณชนย่อมไปจากปัจเจกชน และปัจเจกชนจะดีขึ้นถ้าได้อยู่ในชุมชนที่ดี จริยศาสตร์เป็นเครื่องนำทางของรัฐศาสตร์ รัฐใดไม่ถือหลักศีลธรรมเป็นเครื่องนำ ย่อมเป็นรัฐป่าเถื่อน ความสงบสุขไม่มี

ทั้งรัฐศาสตร์และจริยศาสตร์ต่างก็ศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติและการกระทำของมนุษย์ แต่ทั้งสองสาขาวิชาไม่เป็นสาขาของกันและกัน มีข้อแตกต่างกัน เช่น 1) ความแตกต่างทางด้านมาตรฐาน มาตรฐานของจริยศาสตร์อยู่ที่ความดีงาม ส่วนมาตรฐานของรัฐศาสตร์อยู่ที่ประโยชน์ของสาธารณชน 2) กฎของรัฐศาสตร์ ลงโทษคนทำผิดตามกฎหมาย ส่วนกฎทางจริยศาสตร์ปล่อยให้ความรู้สึกผิดชอบของตนเป็นผู้ลงโทษ 3) รัฐศาสตร์ควบคุมมนุษย์ได้เฉพาะเรื่องภายนอก กล่าวคือพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสาธารณชนเท่านั้น เรื่องภายในจิตใจของ

คน รัฐศาสตร์ไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง แต่จริยศาสตร์พิจารณาถึงคุณค่าทางศีลธรรมภายในใจคนว่ามีมากน้อยเพียงไร และตัดสินคุณค่าของคนด้วยเจตนาดีหรือชั่ว

6. จริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ จริยศาสตร์เป็นศาสตร์ว่าด้วยความดีอันสมบูรณ์แบบ (Absolute good) ส่วนเศรษฐศาสตร์มุ่งความดีขั้นต่ำลงมาที่เรียกว่า Relative good คือ ความอยู่ดีกินดี มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และเงินตราเพียงพอแก่ความต้องการ ความดีทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือนำไปสู่คุณค่า คนมีเศรษฐกิจดี ย่อมสะดวกในการทำ ความดี การผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 ตามหลักเศรษฐศาสตร์ จึงควรมุ่งไปที่ความผาสุกของประชาชน และถูกต้องตามหลักศีลธรรม เพื่อความเจริญของปัจเจกชนและสังคมมนุษย์ โดยหลักเศรษฐศาสตร์ยอมให้หลักจริยศาสตร์เป็นเครื่องนำทาง

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์ (2545) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างจริยศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ดังนี้

1. จริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์ รัฐบาลต้องเป็นผู้ยุติธรรม และต้องปฏิบัติอย่างยุติธรรมด้วย เพราะรัฐบาลตั้งอยู่บนรากฐานทางจริยศาสตร์ จึงจะสามารถเป็นรัฐบาลที่ประสบความสำเร็จในการนำความผาสุกมาสู่มวลชน

ความแตกต่างระหว่างจริยศาสตร์กับรัฐศาสตร์ อยู่ที่จุดมุ่งหมายของรัฐศาสตร์ คือ ความสุขของมวลชน ส่วนจริยศาสตร์กล่าวถึงเรื่องคุณสมบัติทางจริยธรรมของปัจเจกชน

2. จริยศาสตร์กับศาสนา ศาสนาเป็นพื้นฐานอันดีงามของจริยศาสตร์ ส่วนจริยศาสตร์เป็นการแสดงออกให้ศาสนาปรากฏชัด กล่าวคือ ศาสนาต้องมีหลักจริยศาสตร์เป็นเครื่องแสดงออก จริยศาสตร์เน้นหนักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับสังคม ส่วนศาสนาเน้นหนักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับพระเจ้า

3. จริยศาสตร์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพทำให้มนุษย์มีความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มนุษย์ดำรงชีวิตสัมพันธ์อยู่กับอำนาจของธรรมชาติ และบัญญัติความดีงามทางจริยศาสตร์ขึ้น โดยไม่ต้องกลัวอำนาจลึกลับของธรรมชาติ

4. จริยศาสตร์กับสังคมวิทยา ความดี ความชั่วแห่งการกระทำของมนุษย์ต้องได้รับการยอมรับจากสังคม

5. จริยศาสตร์กับชีววิทยา ร่างกายต้องการปัจจัย 4 ซึ่งความต้องการทางร่างกายอาจส่งผลต่อการทำความดี ความชั่วได้

6. จริยศาสตร์กับจิตวิทยา จิตวิทยาศึกษาพฤติกรรมตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในใจ ไม่ได้พิจารณาว่าถูกหรือผิด ส่วนจริยศาสตร์ศึกษาถึง ความถูกต้อง ชั่วดี และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทางศีลธรรม

7. จริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ จริยศาสตร์ว่าด้วยความดีอันสูงสุด หน้าที่ของมนุษย์ที่พึงปฏิบัติต่อกัน ตลอดถึงอุดมการณ์ของชีวิตที่ควรจะมีส่วน เศรษฐศาสตร์มีจุดมุ่งหมายเพียงความดีขั้นต่ำลงมา คือการอยู่ดี กินดี ตลอดถึงการมีปัจจัยต่าง ๆ เพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีพ จริยศาสตร์ควรเป็นผู้นำทางส่วนเศรษฐศาสตร์ควรเป็นผู้เดินทางตาม เพราะถ้าคนไม่มีศีลธรรมเสียแล้ว สิทธิทางวัตถุของบุคคลย่อมถูกทำลายลงทันทีที่มีการขโมย คดโกง และฉ้อฉล ด้วยวิธีการต่าง ๆ

นอกจากนี้ ฟรีดริช นิทเช่ (Friedrich Nietzsche) (1844-1900) นักปรัชญาชาวเยอรมัน ได้กล่าวถึงต้นกำเนิดคุณค่าทางศีลธรรมไว้ในงานเขียนเรื่อง“วงศ์วานของจริยธรรม” (On The Genealogy of Morals) ว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1. หลักนิรุกติศาสตร์ 2. หลักจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) 3. หลักประเพณี (Tradition) 4. หลักการปกครอง (Government) และ 5. หลักศาสนา (Religion)

ซึ่งจากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า หลักรัฐศาสตร์ หรือนักคิดบางท่านเรียกว่า หลักการปกครองจะมีความสัมพันธ์กับหลักจริยศาสตร์ ซึ่งผู้ศึกษานำมาใช้เป็นหลักวิชา (Disciplines) ในการศึกษาคั้งนี้ โดยร่วมพิจารณากับ หลักวิชาอื่น ๆ ในการกำหนดคุณค่า จริยธรรมทางการเมือง เช่น หลักวิชาภาษา หลักวิชาศาสนา ฯลฯ

แนวคิดเรื่องวาทกรรม

โบราณคดีของความรู้ (The Archaeology of Knowledge) เป็นผลงานสำคัญชิ้นหนึ่งของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ที่อธิบายวิธีการจัดการความรู้ในมุมมองประวัติศาสตร์ทางความคิดซึ่งเผยตัวให้เห็นอยู่ในแบบ (Form) ของศาสตร์ งานวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนา ประวัติศาสตร์ นวนิยาย ฯลฯ ผ่านวัตถุที่ฟูโกต์เรียกว่าวาทกรรม (discourse) (Foucault, 1969/1972, pp. 22 - 23)

ฟูโกต์อธิบายวิธีการจัดการความรู้ผ่านงานเขียนโบราณคดีของความรู้ (The Archaeology of Knowledge) ผ่านผลงานของเขาเองก่อนหน้า 3 เล่ม ได้แก่ 1. ความบ้าและอารยธรรม: ประวัติศาสตร์ของความวิกลจริตในยุคของเหตุผล (Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason), 2. กำเนิดสถานพยาบาล: โบราณคดีความเข้าใจทางการแพทย์

(The Birth of the Clinic : An Archaeology of Medical Perception) และ 3. การจัดระเบียบสรรพสิ่ง: โบราณคดีของมนุษยศาสตร์ (The Order of Things : An Archaeology of the Human Sciences) งานเขียนทั้ง 3 เล่ม ฟูโกต์พยายามอธิบายให้เห็นใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม (Discontinuity) ในแต่ละยุคสมัย ในการให้ความหมายของผู้คนในสังคมเกี่ยวกับมโนทัศน์ว่าด้วย ความบ้า สถานพยาบาล ฯลฯ ผ่านสถาบันต่าง ๆ โดยที่ผู้คนในสังคมขณะนั้นไม่รู้ตัว 2) ความรู้ของมวลมนุษยชาติเป็นสิ่งที่ถูกสถาปนาขึ้นมาเพื่ออธิบายตัวของความรู้ชุดนั้นๆ เอง ฟูโกต์เรียกความรู้ ดังกล่าวว่าวาทกรรม (Foucault, 1969/1972) ฟูโกต์ปฏิเสธความรู้ที่มีอยู่โดยธรรมชาติ หรือดำรงอยู่โดยตัวของมันเอง สำหรับฟูโกต์แล้ววาทกรรมเป็นวัตถุในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Discourse is the object of Foucault's history)

จากสิ่งที่มิเชล ฟูโกต์ อธิบายใน 2 ประเด็น จากงานทั้ง 3 ชิ้นของเขา ทำให้ผู้ศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ได้ว่า 1) ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งนั้น การให้ความหมาย และการกำหนดคุณค่าการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่ปรากฏในพื้นที่ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งน่าจะมี ความแตกต่างกัน 2) จริยธรรมทางการเมืองในบางประเด็นอาจมีสถานะเป็นเพียง “วาทกรรม” ที่มนุษย์แต่ละยุคสมัยกำหนดคุณค่าขึ้นมา เมื่อยุคสมัยเปลี่ยน การให้คุณค่าจริยธรรมทางการเมืองในการกระทำเรื่องเดียวกัน อาจจะแตกต่างกันก็ได้

วาทกรรม (Discourse) ตามความหมายในงานโบราณคดีของความรู้ (The Archaeology of Knowledge) ของมิเชล ฟูโกต์ มีความแตกต่างจากความหมายตามสามัญสำนึกของผู้คนทั่ว ๆ ไปที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน และตามความหมายในพจนานุกรม ซึ่งหมายถึงรูปแบบของการใช้ภาษา (Form of Language Use) การปราศรัยต่อสาธารณะ (Public Speeches) ภาษาที่ใช้พูด (Spoken Language) หรือวิถีทางของการพูด (Way of Speaking) (Teun, 1997, p. 1)

แต่อย่างไรก็ตามฟูโกต์ เองไม่ได้ให้คำนิยามที่ชัดเจนกับคำว่า “วาทกรรม” (Discourse) โดยตรง แต่ก็มึนักวิชาการหลาย ๆ ท่านที่ได้ตีความหมายของคำว่า “วาทกรรม” ของฟูโกต์ ตามทัศนะของตนจากการอ่านงานของฟูโกต์ เช่น

เทิน เอ. แวน ดิก (Teun A. Van Dijk) ได้ตีความหมายของคำว่าวาทกรรม (Discourse) ว่าเกี่ยวข้องกับมิติที่สำคัญ 3 มิติ ได้แก่ 1) การใช้ภาษา (Language Use) 2) การสื่อสารเกี่ยวกับความเชื่อ (The Communication of Beliefs (Cognition)) และ 3) ปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม (Interaction in Social Situations) (Teun, 1997, p. 2)

เจมส์ พอล จี (James Paul Gee) ได้ตีความหมายของคำว่าวาทกรรม (Discourse) ว่าเกี่ยวข้องกับมิติที่สำคัญ 2 มิติ ได้แก่ 1) discourse (with little 'd') เมื่อต้องการจะกล่าวถึงมิติด้านภาษา ซึ่งตรงกับภาษาไทย คือคำว่า ข้อความต่อเนื่อง (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์, 2521) ปริเฉท วจนะ และสัมพันธสาร วาทกรรมในมิติทางภาษา นั้นหมายถึง ตัวบท (Text) ที่ประกอบด้วยรูปแบบ เนื้อหาของภาษา ที่มีความสัมพันธ์กับสังคม 2) Discourse (with big 'D') เมื่อต้องการจะเน้นมิติทางสังคม และวิถีปฏิบัติที่สัมพันธ์กับภาษาซึ่งตรงกับภาษาไทยว่าวาทกรรม วาทกรรมในมิติทางสังคมนั้นหมายถึง องค์รวมของถ้อยคำ ความคิด ผู้ใช้ภาษาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และจันทิมา เขียมานนท์, 2549, น. 5-9)

ธงชัย วินิจจะกุล ได้ตีความความหมายของคำว่าวาทกรรม (discourse) ว่าหมายถึง การแสดงออกทางสื่อสาร การสื่อความ และสิ่งที่แสดงออกที่สื่อสาร หรือสิ่งที่สื่อความกัน โดยที่เมื่อใช้คำนี้ จะไม่พุ่งไปถึงบุคคลที่ทำการสนทนาหรือสื่อสารกัน แต่พุ่งไปถึงตัวการกระทำ คือ การสื่อความ และการพุ่งถึงความหมาย หรือสิ่งที่สื่อความกัน วาทกรรม (Discourse) ไม่ได้หมายถึง เพียงแค่การแสดงออกหรือสื่อความกันไปมาตามปกติเท่านั้น แต่วาทกรรม (Discourse) กลายเป็นเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม ความรับรู้ ความเข้าใจร่วม มาตรฐาน ความเชื่อ ในเรื่องต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์ ที่เกิดจากการแสดงออกและการสื่อความกัน ไม่ว่าจะมึระบบความคิด หรืออุดมการณ์แนชัดอยู่เบื้องหลังหรือไม่ก็ตาม เครือข่ายของกฎเกณฑ์ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องสอดคล้องต่อกันเป็นระบบ หรือมีตรรกที่เป็นระเบียบหรือมีรากเหง้าจากระบบความเชื่อหรืออุดมการณ์ชุดเดียวกัน เครือข่ายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีแหล่งกำเนิดจากนักคิดหรือสกุลความคิดใดโดยเฉพาะ แต่มาจากการแสดงออกและการสื่อความของคนจำนวนมากจนไม่รู้ที่มาที่แน่ชัด และจนกระทั่งไม่มีใครสามารถอ้างความเป็นเจ้าของ หรือผู้ให้กำเนิดวาทกรรม (Discourse) ได้ (ธงชัย วินิจจะกุล, 2534, น. 8-13)

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ ได้ตีความความหมายของคำว่าวาทกรรม (discourse) ว่าหมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (Valorize) กลายสภาพเป็นสิ่งที่ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ เรียกว่า “วาทกรรมหลัก” (Dominant Discourse) หรือที่ฟูโกต์เรียกว่า “Episteme” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์, 2545, น. 19-20)

นพพร ประชากุล ได้ตีความความหมายของคำว่าวาทกรรม (Discourse) ว่า หมายถึง กรอบที่กำกับเครือข่ายของความรู้ ความเชื่อ วิธีคิด วิธีเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในยุคหนึ่ง ๆ เป็น เบ้าหลอมคำพูดและข้อเขียนในเรื่องต่าง ๆ ที่ไหลเวียนไปมาในสังคม วาทกรรม (Discourse) เป็น “แหล่งอ้างอิง” ของผู้คนในยุคหนึ่ง ๆ ที่จะหยิบยื่นความหมายและคุณค่าแก่สรรพสิ่ง (นพพร ประชากุล, 2547, น. 9-10)

วิลาสินี พิพิธกุล ได้ตีความความหมายของคำว่าวาทกรรม (Discourse) ว่าหมายถึง ระบบความคิด ความเข้าใจที่ถูกผลิตขึ้นผ่านการสื่อสาร เช่น คำพูด ข้อความ ภาพ รวมทั้งการกระทำของบุคคลเพื่อให้ความหมายกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีการผลิตวาทกรรมนั้นแบบซ้ำๆ และต่อเนื่องจะมีผลทำให้วาทกรรมนั้นถูกรับรู้ ให้คุณค่า และถูกเชื่อว่าเป็นความจริง แท้จริงแล้ว เป็นเพียงมายาคติ และเมื่อมีการผลิตซ้ำกันมาก ๆ ก็จะกลายเป็นหลักการความคิดหรืออุดมการณ์ ในที่สุด ในทางกลับกันเมื่อระบบความคิดความเชื่อนั้นได้พัฒนามากลายเป็นหลักการความคิดหรือ อุดมการณ์แล้ว อุดมการณ์ก็จะมีหน้าที่สร้างหรือผลิตซ้ำวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำ หลักการบางอย่างที่แน่นอนซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์นั้น ๆ มีผลต่อการชักนำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติของผู้คนในสังคม (วิลาสินี พิพิธกุล, 2547, น. 58-59)

แนวคิดเรื่องวิธีการศึกษาแบบโบราณคดีของมิเชล ฟูโกต์

วิธีการศึกษาแบบโบราณคดี (Archaeological Method) ของมิเชล ฟูโกต์ เป็นวิธี วิทยาที่แสดงให้เห็นถึงการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) ผ่านปฏิบัติการทาง วาทกรรม (Discursive Practices) ที่ได้ผลิตความรู้ขึ้นมาในช่วงเวลาต่างกันของประวัติศาสตร์ว่า ประกอบด้วยข้อเขียน หรือถ้อยแถลง (Statement) อะไรบ้าง ภายใต้เงื่อนไขที่ต่างกัน (Foucault, 1969/1972)

คำว่าข้อเขียน หรือถ้อยแถลง (Statement) ฟูโกต์ไม่ได้นิยามความหมายไว้อย่าง ชัดเจน แต่ใช้การเปรียบเทียบ (Metaphor) ว่า หากวาทกรรมเท่ากับนวนิยายที่ถูกเขียนขึ้นมาสัก 1 เล่ม ประโยคแต่ละประโยคในนวนิยายเล่มนั้นก็เปรียบได้กับข้อเขียน หรือถ้อยแถลง (Statement) ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานย่อยที่ประกอบกันเป็นวาทกรรม (Discourse) ในความคิดของ ฟูโกต์ วาทกรรมเกิดจากการประมวลของข้อเขียน หรือถ้อยแถลง (Group of Statements) (Foucault, 1969/1972, p. 32)

วิธีการศึกษาแบบโบราณคดี (Archaeological Method) ให้ความสำคัญกับวาทกรรมเป็นอย่างมาก โดยมองว่าวาทกรรม (Discourse) เป็นสิ่งกำหนดวิถีคิดที่ทำให้การสื่อสารในสังคมยุคหนึ่ง ๆ เป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะวาทกรรมเป็นสิ่งกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไข กลไกต่างๆ ในการสื่อสารของมนุษย์ วาทกรรมมีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่าเรื่องของการใช้ภาษา คำพูด เราสามารถเข้าใจวาทกรรมได้จากภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive Practices) ที่ผลิตจารีต ความคิด ความเชื่อ คุณค่า และข้อปฏิบัติแก่สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ภาคปฏิบัติทางวาทกรรมถูกผลิตขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์ หรือตรรกะชุดหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ (Existence) การเปลี่ยนแปลง (Transformation) และการกระจาย (dispersion) ไปของวัตถุ (Object) ต่าง ๆ ทางสังคม วาทกรรมนำไปสู่กระบวนการสร้างหรือสถาปนาตัวตนของผู้คนในสังคม (Modes of Subjectivation) (Foucault, 1969/1972, p.33)

วิธีการศึกษาแบบโบราณคดี (Archaeological Method) ไม่ใช่วิธีการเพื่อค้นหาความจริง แต่เป็นเพื่อการอธิบายกรรมวิธีการสร้างความจริง เป็นการพิจารณาศึกษาไปที่ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive Practices) เพื่อทำการวิเคราะห์ให้เห็นวาทกรรม (Discourse) ต่าง ๆ ที่ประสมवलกันเข้าเป็นวาทกรรม ชุดใหม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นการขุดค้นเพื่อเปิดเผยวาทกรรมต่าง ๆ ที่ละชั้นทีละส่วนที่ประสมवलกันเข้ามาจนเกิดเป็นปริณิชนวลของวาทกรรม (Discourse) ใหม่ (ธงชัย วินิจจะกูล, 2534, น. 31)

ฟูโกต์ กล่าวถึง ร่องรอย (trace) ของแบบแผนความรู้ที่เกิดจากการก่อตัวของวาทกรรม (Discursive Formation) ของผู้คนในสังคมปรากฏขึ้นอย่างกระจัดกระจายในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเห็นได้จากบรรดาข้อเขียน หรือถ้อยแถลง (Statement) ต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นพยานหลักฐานในรูปเอกสารต่าง ๆ ทุกชนิด ซึ่งฟูโกต์เรียกร่องรอยของแบบแผนความรู้นี้ว่า “แหล่งอ้างอิง” (Archive) (Foucault, 1969/1972, p. 128)

จากคำบรรยายของฟูโกต์เรื่อง The Discourse on Language ฟูโกต์กล่าวไว้ว่า “ในทุกสังคมจะมีการผลิตวาทกรรม มีการควบคุม เลือกรับ การจัดระบบ และการจัดสรรใหม่เพื่อช่วยให้วาทกรรมมีความสำคัญ มีบทบาท อันเกิดจากอำนาจ” ฟูโกต์บรรยายให้เห็นว่าการก่อรูปของวาทกรรมประกอบด้วย 3 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบของการกีดกัน (system of exclusion) 2) ระบบของการควบคุมและจำกัดของวาทกรรม (system for the control and delimitation of discourse) และ 3) หลักการที่ทำให้เรื่องที่ถูกนั้นมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรือยากมากที่จะขัดแย้ง (Principle of rarefaction among speaking subjects) (Foucault, 1969/1972, pp. 216–225)

1. ระบบของการกีดกัน (system of exclusion)

ระบบที่ใช้คือ (1) การห้าม (prohibited) คนแต่ละคนจะอยู่ภายใต้วาทกรรม มิได้มีเสรีที่จะพูดเรื่องต่าง ๆ ได้โดยปราศจากกฎเกณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเวลาใด สถานที่ใด จะมีสิทธิพิเศษสำหรับการพูดบางอย่าง (exclusive right to speak of a particular subject) พูดโยงโย่สัมพันธ์เพียงบางเรื่อง บางพื้นที่ พูโกต์ยกตัวอย่าง การพูดเรื่องการเมือง และเพศสภาพ (2) การแบ่งแยกและการปฏิเสธทางวาทกรรม (division and rejection) พูโกต์ได้ยกตัวอย่าง ว่าในยุโรปสมัยกลางคนบ้าสามารถอยู่ร่วมกับชุมชน มิได้ถูกกีดกันออกไปให้พ้นจากสายตาของผู้คน ในสมัยกลางมีแต่คนป่วยด้วยโรคเรื้อนเท่านั้นที่ถูกนำไปกักขัง บางครั้งบางครั้ง คนบ้าก็ถูกยกย่องว่าเป็นผู้มีญาณทัศน์พิเศษ สามารถมองเห็นสิ่งที่คนทั่วไปมองไม่เห็น แต่แล้ว เมื่อถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 17 อันเป็นช่วงของการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางสังคมมาสู่หลักของเหตุผล มีการปฏิเสธและแบ่งแยกกวาดต้อนคนบ้าไปคุมขังไว้ร่วมกับคนจรจัดและอาชญากร เพราะถือว่า คนบ้าไม่มีเหตุผล จวบจนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 จึงได้มีการแยกเอาคนบ้าออกมาต่างหากเพื่อทำการบำบัดรักษาด้วยวิชาจิตเวชให้ “กลับคืนเป็นคนปกติ” เพราะถือว่าคนบ้าคือคนที่มีอาการทางจิต โดยกักกันคนเหล่านี้ไว้ในสถานที่ประเภทใหม่ นั่นคือ โรงพยาบาลโรคจิต การปรากฏตัวของระบบแพทย์สมัยใหม่ และสาขาวิชาจิตวิเคราะห์ก่อให้เกิดการสถาปนาสถาบันใหม่ส่งผลกระทบต่อความบ้าต่างไปจากวาทกรรมเดิม ความบ้ากลายเป็นการป่วยทางจิตโดยการพูดของแพทย์สรุปได้ว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ที่สถาบันทางสังคมในยุโรปคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ค่อย ๆ เปลี่ยนสถานะของ “ภาวะความเป็นบ้า” ไปสู่ “อาการป่วยทางจิต” การเปลี่ยนแปลงนี้ดำเนินควบคู่ไปกับการขีดขู่วิชาเพื่อสถาปนาสังคมสมัยใหม่ (3) การแบ่งแยกความถูกและความผิด (opposition between true and false) ระบบของสถาบันจะให้การสนับสนุนเพื่อเข้าถึงสัจจะ (Truth) จะเป็นสิ่งกำกับว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด อย่างเป็นธรรมชาติ ผ่านการปฏิบัติที่แสดงออกให้เห็นเป็นหนังสือ การตีพิมพ์ เอกสารในห้องสมุด อันเป็นการเรียนรู้สังคมในอดีต พูโกต์มองเห็นระบบของสถาบันต่าง ๆ ทำหน้าที่ห้าม แบ่งแยก และให้คุณลักษณะกับเหตุผลของวาทกรรม (Foucault, 1969/1972, pp. 216–219)

2. ระบบเพื่อการควบคุมและจำกัดวาทกรรม (system for the control and delimitation of discourse)

ระบบนี้เกี่ยวข้องกับอำนาจ และความปรารถนา ที่เข้าไปควบคุมและจำกัดการทำงานของวาทกรรม ภายใต้กฎเกณฑ์การแบ่งแยก การจัดระเบียบ และการแจกจ่ายหมุนเวียน ดังนี้ (Foucault, 1969/1972, p. 220)

2.1 หลักวิชา (disciplines) เป็นตัวควบคุมการผลิตวาทกรรม จำกัดกิจกรรมให้มีลักษณะแบบเดียวกันทำซ้ำไปซ้ำมาอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น ความพยายามเข้าถึงกฎระเบียบตามธรรมชาติของพืช ในศตวรรษที่ 16 คนให้ให้ความสำคัญกับการศึกษาพืชโดยการจำแนกพืชตามลักษณะที่มองเห็นในตรรกะความเหมือน และความต่าง แล้วนำลักษณะดังกล่าวมาจัดระเบียบสร้างกฎเกณฑ์อันนำไปสู่ข้อเสนองานวิชาพฤกษศาสตร์ (botany) ต่อมาในศตวรรษที่ 19 การจำแนกพืชได้เปลี่ยนจากตรรกะความเหมือน และความต่างจากสิ่งที่สังเกตเห็นภายนอกมาเป็นการดูโครงสร้างเนื้อเยื่อพืช ซึ่งต้องศึกษาจากสิ่งภายใน ไม่สามารถสังเกตเห็นจากภายนอกได้ นักพฤกษศาสตร์จึงกลายเป็นองค์ประธานในการพูด (Subject) พูดด้วยกฎเกณฑ์ วิธีวิทยา และทัศนะเชิงทฤษฎีทางสาขาวิชาชีววิทยา จนผู้นิยมรับกลายเป็นสาขาวิชาย่อยสาขาหนึ่งทางชีววิทยา หรือกลายเป็นวาทกรรมทางชีววิทยา (biological discourse) นั่นเอง พูโกต์มองระบบการควบคุมวาทกรรมเกิดจากอำนาจของการอยู่ภายในวาทกรรม (power contained within discourse) เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ของวาทกรรมให้มีความเป็นไปได้ (Foucault, 1969/1972, pp. 222 – 223)

2.2 คำตัดสิน/คำวิจารณ์ (Commentary) ปกติในสังคมจะมีวาทกรรมหลัก หรือเรื่องเล่าที่เป็นแกนหลัก (Dominant Discourse/ Major Narratives) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์การสื่อสารของผู้คนในสังคม ผู้คนต่าง ๆ จะยอมรับกฎเกณฑ์ ตัวบท และตัวบททางพิธีกรรม (ritualized text) ที่จะพูดในสถานการณ์ที่เหมาะสมและการผลิตซ้ำ (Told and Retold) คนพูดอยู่ภายใต้วาทกรรมหลัก คำพูดประจำวันและเหตุผลเกิดจากการประมวล (Unifying) ของข้อเขียนหรือถ้อยแถลง (Group of Statements) คำตัดสินคำวิจารณ์มีผลทำให้วาทกรรมใดวาทกรรมหนึ่งดำรงอยู่ต่อไปได้ เนื่องจากมีความต่อเนื่องในตัวคำพูด (Text) หรือมีลักษณะที่ต่อต้าน (Opposed) หลักวิชา (disciplines) ทำให้วาทกรรมถึงนั้นคลุมเครือหรือถูกทำให้หายไป (Blurred and Disappear) กล่าวคือคำตัดสิน/คำวิจารณ์ (Commentary) มีผลต่อการสืบสานอ้างอิงระหว่างตัวบทแรกไปสู่ตัวบทถัดไป (Foucault, 1969/1972, pp. 220–221)

2.3 ผู้สร้าง/ผู้เขียน (author) สำหรับพูโกต์แล้ว ผู้สร้าง/ผู้เขียนไม่ได้หมายถึงคนพูด คนเขียนตัวบท แต่หมายถึงหลักการที่ทำให้ข้อเขียน หรือถ้อยแถลงต่าง ๆ (statements) ในเอกสาร (Document) มีความสอดคล้องกัน (หลักการที่กล่าวถึงนี้ อาจเป็นงานวรรณกรรมปรัชญา ศาสตร์ ฯลฯ) การพูดคุยในชีวิตประจำวันเป็นการปิดกั้นไม่ให้เห็นแหล่งต้นตอของการ

หลอกลวง (lying at the Origin) โดยดูประสานกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Coherence) ซึ่งก็คือผู้สร้าง/ผู้เขียน (author) นั่นเองตามทัศนะของฟูโกต์ (Foucault, 1969/1972, pp. 221–222)

3. หลักการที่ทำให้เรื่องที่พูดนั้นมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรือยกมากที่จะขัดแย้ง (Principle of rarefaction among speaking subjects)

การกลั่นกรองเรื่องที่พูดถูกกำหนดโดยการปิดกั้นพื้นที่ไม่ให้วาทกรรมบางวาทกรรมถูกเผยออกมา เป็นการจำกัดวาทกรรม (constraints of discourse) ซึ่งเป็นการจำกัดด้วยอำนาจในการควบคุม แลกเปลี่ยน และการเลือกสรรองค์ประธานของการพูด (speaking subjects) เพื่อให้วาทกรรมนั้น ๆ ดำรงอยู่ ฟูโกต์ได้ยกตัวอย่างช่วงก่อนศตวรรษที่ 17 ไชกุน ผู้มีอำนาจสูงสุดในประเทศญี่ปุ่น และมีอำนาจเหนือชาวยุโรปที่เข้าไปติดต่อกับประเทศญี่ปุ่น ผ่านการค้าขาย การเมือง และการทหาร ไชกุนต้องการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ (วิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่พูด Subject) จากชาวยุโรป แต่ไม่สามารถจะเรียนได้ เพราะเป็นความรู้ที่ถูกสงวนไว้เฉพาะชาวยุโรปเท่านั้น เป็นการควบคุมและจำกัดวาทกรรมวิชาคณิตศาสตร์อย่างหนึ่ง ในลักษณะการผูกขาดความรู้ และการเก็บรักษาความลับของความรู้ด้วยอำนาจของเชื้อชาติ เพราะชาวยุโรปต่อต้านเผยแพร่ความรู้วิชาคณิตศาสตร์ไปสู่สากล และต่อต้านไม่ให้มีอาณาบริเวณอิสระต่อการแลกเปลี่ยนวาทกรรม กล่าวกันว่า กว่าไชกุนจะได้เรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ก็ต้องใช้วิธีการเรียกกะลาสีเรือชาวอังกฤษและครอบครัวเข้าวังเพื่อให้สอนวิชาคณิตศาสตร์ให้ การกลั่นกรองตัวผู้พูดประกอบด้วย พิธีกรรม (ritual) คือ คุณสมบัติตัวผู้พูด เพราะจะทำให้วาทกรรมน่าเชื่อถือ การตรวจสอบจะจ้องมองไปที่ตัวการกระทำ พฤติกรรม วิธีการใช้ถ้อยคำ และการสื่อสัญลักษณ์ทั้งหมดที่ติดมากับวาทกรรมนั้น ๆ (Foucault, 1969/1972, pp. 224 – 225)

ความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม ซึ่งมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) ชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้การก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) จะมีการกลไกในการควบคุมและจำกัดวาทกรรม ที่ใช้ผลิตความหมายและกำหนดคุณค่าให้กับสรรพสิ่ง แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่ได้มีเพียงวาทกรรมใดวาทกรรมหนึ่งเพียงวาทกรรมเดียวในการอธิบายหรือให้คุณค่าเรื่องหนึ่ง ๆ มีวาทกรรมอีกมากมายที่อาจจะไม่ได้ใช้ในการให้ความหมายหรือกำหนดคุณค่าในเรื่องนั้น ๆ เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างหนาแน่น ฟูโกต์ต้องการแสดงให้เห็นว่าวาทกรรมใด ๆ มีลักษณะแยกจากกัน ไม่ต่อเนื่อง มีพื้นที่และเวลาเฉพาะของตนเอง วาทกรรมแต่ละวาทกรรมเป็นไปได้ที่มาปะทะประสาน หรือพาดทับกัน เป็นสนามวาทกรรม (Discursive Field) ปรากฏให้เห็นในตัวตนด้วยความบังเอิญ ไม่มีลักษณะเป็นเอกภาพ ทำให้เกิดผลเป็นความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมในลักษณะต่าง ๆ กัน เป็นการแตกร้าง (Threshold) การแตกหัก (Break) ในความหมาย และคุณค่าของวาทกรรม (Foucault, 1972, pp. 21–31) ซึ่งเราอาจจะสังเกตเห็นได้

จากหลักวิชา (Discipline) ที่ก่อตัวเป็นสนามวาทกรรม (Discursive Fields) ในการผลิต ความหมาย หรือผลิตคุณค่าในตัวบท (Foucault, 1972, pp. 27 – 28, 63)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปวิธีการศึกษาแบบโบราณคดีประยุกต์ (Applied Archaeological Method) ในงานศึกษาชิ้นนี้ จากการประยุกต์ใช้หลักการในบางข้อในงาน Archaeology of Knowledge and The Discourse on Language ได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อ แสดงให้เห็น 1) การก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) โดยเผยให้เห็น แสดงผ่าน หลักฐานว่าในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ นั้นประกอบด้วยวาทกรรมอะไรบ้าง และวาท กรรมเหล่านั้นถูกผลิตสร้างขึ้นมาจากข้อเขียน หรือถ้อยแถลงต่าง ๆ (statements) ชุดใด และผลิต อย่างไร ผ่านการอธิบายความในเรื่อง 1) ระบบของการควบคุมและจำกัดของวาทกรรม (system for the control and delimitation of discourse) 2) ระบบของการกีดกัน (system of exclusion) และ 3) หลักการที่ทำให้เรื่องที่ถูกนั้นมีข้อขัดแย้งหรือโต้เถียงได้น้อยมากหรือยากมากที่จะขัดแย้ง (Principle of rarefaction among speaking subjects) และ 2) ความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ตัวบท ที่สื่อให้เห็นถึงกรอบความคิด (Episteme) ว่า ด้วยการขาดจริยธรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งแต่แต่ละครั้ง ว่ามีกรอบความคิดที่ประกอบเป็น วาทกรรม “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” แตกต่างกัน หลักวิชา (Discipline) ในการให้คุณค่า กับวาทกรรม “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ว่ามาจากหลักวิชาเดียว หรือเกิดจากการก่อตัวของ หลักวิชาเกิดเป็นสนามวาทกรรม (Discursive Fields) 3) การเปลี่ยนแปลงการให้คุณค่าของ ข่าวสารที่แสดงพฤติกรรมใด ๆ ซึ่งยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง เป็นสิ่งที่ควรทำ เป็นเรื่องที่ดี แต่ในอีกยุคสมัย หนึ่ง พฤติกรรมเรื่องเดียวกันอาจเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ เป็นเรื่องที่ไม่ดี

สำหรับการศึกษาคำนี้ ผู้ศึกษาจะเลือกศึกษาข้อ 1 เฉพาะข้อ 1.1 และ 1.2 เท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีปริมาณมาก และมีประเด็นข่าวแตกต่างกันไป ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่จะวิเคราะห์หลักการข้อนี้ในทุก ๆ ประเด็นข่าว

แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคมจากสื่อ

ทฤษฎีการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (The Social Construction of Reality Theory) เป็นทฤษฎีของปีเตอร์ เบอร์กอร์ (Peter Berger) และโทมัส ลัคแมน (Thomas Luckmann) นำเสนอสู่สาธารณชนในปี 1966 ถูกนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางด้านสื่อสารมวลชน (Stanley, 2003, pp. 244 - 247)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในโลกนี้ มนุษย์ไม่สามารถจะเข้าถึงประสบการณ์หรือสัมผัสความเป็นจริงต่าง ๆ ได้โดยตรงทั้งหมด สื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการที่จะถ่ายทอดหรือนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่กระบวนการเลือกสรร การตัดต่อ และการนำเสนอสู่สาธารณชน และแม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่สามารถสั่งการให้คนคิดเหมือนสื่อได้ทั้งหมด แต่อย่างน้อยสื่อก็สามารถกำหนดวาระ (Agenda Setting) ให้ประชาชน พุดคุยในเรื่องราวที่สื่อจุดประเด็นขึ้นมาได้ ในขณะที่เดียวกันสังคมเองก็มีอิทธิพลในการกำหนดประเด็นความคิดหรือการตัดสินใจคัดเลือกข่าวสารของสื่อมวลชนด้วย

สิ่งต่าง ๆ ที่เรารับรู้ผ่านทางสื่อมวลชนจะก่อให้เกิดภาพในหัวของมนุษย์ และมนุษย์ มักมีการกระทำอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่คิดว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่บ่อยครั้งสิ่งที่ได้รับมาจากสื่อมวลชนมักนำเสนอภาพเหตุการณ์เสียใหม่ ทำให้การรับรู้ของผู้รับสารจากสื่อมวลชนมีความแตกต่างไปจากผู้ที่ได้เห็นเหตุการณ์จริง (วิลลาซีนี พิพิฑกุล, 2547, น. 67) เช่น การรายงานข่าวการหาเสียงเลือกตั้งที่มีการแต่งเติมบรรยายการเอ่ยเปรียบผู้สมัครคู่แข่งในการเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่สุจริต จนทำให้ผู้รับข่าวสารเข้าใจว่า “การเมืองเป็นเรื่องสกปรก”

เดนิล เอเลน เบอริคowitz (Daniel Allen Berkowitz, 1997) กล่าวว่า ภาพเหตุการณ์ หรือ “ความเป็นจริง” ที่เราได้รับรู้ผ่านทางสื่อมวลชนนั้นไม่ใช่ความเป็นจริงอย่างแท้จริง แต่ได้ผ่านกระบวนการสื่อความหมายของสื่อมวลชนมาแล้ว โดยการพิจารณาและตัดสินใจของผู้ที่มีบทบาทดูแลรับผิดชอบในองค์กรสื่อมวลชนแต่ละแห่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ วัตถุประสงค์ในการนำเสนอข่าว และกรอบการอ้างอิง (Frame of Reference) รวมทั้งอุดมการณ์ ความคิดหลักของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะของปัจเจกบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ในสังคม

เก ทัชแมน (Gaye Truchman, 1978) เสนอแนวคิดที่ว่า “News as a constructed realities” ซึ่งอธิบายได้ว่า ข่าวแท้จริงแล้วคือ ความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้น เนื่องจากผู้สื่อข่าวได้สร้างความหมายให้กับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้สื่อข่าวเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะของข่าว เป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงของเหตุการณ์โดยผ่านกระบวนการสร้างความหมายของผู้รายงานข่าวมาแล้ว ดังนั้นข่าวจึงเป็นภาพความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้กรอบอุดมการณ์ซึ่งเป็นภาพ หรือทัศนคติ หรือเจตนาของสื่อมวลชนที่ผลิตข่าวสารนั้น

นักข่าวและบรรณาธิการข่าวจึงเป็นผู้สร้างความเป็นจริงทางสังคม โดยการนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรูปของข่าวเพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ ข่าวจึงมิใช่การรายงานความเป็นจริงที่เกิดขึ้น แต่เป็นการ “สร้างความเป็นจริง” จากเหตุการณ์ขึ้นมา ในขณะที่ตัว

เหตุการณ์จริงนั้นมีหลากหลายมิติ แล้วแต่ว่านักข่าวแต่ละคนจะหยิบเหตุการณ์นั้นมาสร้างเป็นข่าวได้อย่างไร

นักทฤษฎีสื่อสารมวลชนกลุ่มวิพากษ์มองว่าสถาบันสื่อสารมวลชนเป็นกลไกอย่างหนึ่งของผู้มีอำนาจในการทำหน้าที่หล่อหลอม ความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของผู้รับสารให้เป็นไปตามเจตนาของผู้มีอำนาจ นักทฤษฎีสื่อสารมวลชนกลุ่มนี้วิพากษ์ข่าวในฐานะของการประกอบสร้างความเป็นจริงไว้ว่า

1. ในขณะที่ข่าวทำหน้าที่เปิดเผยความจริงบางอย่างออกมา ตัวข่าวเองก็ทำหน้าที่ซ่อนเร้นปิดบังความจริงบางด้านเอาไว้ด้วยเช่นกัน โดยทำให้ดูเหมือนว่าการซ่อนเร้นปิดบังความจริงบางอย่างเอาไว้เป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องตามธรรมชาติ ทำให้ข่าวมีส่วนรักษาช่องว่างและสนับสนุนการใช้อำนาจของกลุ่มที่เหนือกว่าอย่างแนบเนียน

2. ข่าวจะทำให้ความสนใจของประชาชนกระจัดกระจายเป็นเสี่ยง ๆ เกิดความแยกย่อย เป็นผลให้การรวมตัว หรือรวมอุดมการณ์เพื่อต่อสู้กับกลุ่มอำนาจหลักเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากข่าวของสื่อมวลชนนำเสนอสาระต่าง ๆ อย่างมากมายและหลากหลายทิศทาง จนทำให้ผู้รับข่าวสารเกิดการเลือกรับเฉพาะสาระที่ตนสนใจ เกิดการสร้างเส้นแบ่งระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันทางความคิดหรือรสนิยม

จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของข่าวตามแนวทางวิพากษ์ข้างต้น เราสามารถสรุปได้ว่าข่าวเป็นทางผ่านของอุดมการณ์ไปสู่ผู้รับ โดยข่าวไม่ได้นำเสนอทุกมุมมองของเรื่องที่ต้องการสื่อสารกับผู้รับ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข่าวเป็นเสมือนพื้นที่ที่อุดมการณ์ของกลุ่มต่าง ๆ มีโอกาสได้แสดงออกและปรากฏตัว ข่าวจึงเป็นพื้นที่แห่งการต่อสู้และปะทะกันของกลุ่มอุดมการณ์ต่าง ๆ ด้วย

วิลาสินี พิพิธกุล กล่าวว่่า “การนำเสนอข่าวโดยภาพรวมแล้วมักมีโครงเรื่องคล้ายคลึงกัน เช่น ข่าวการเมืองที่เป็นเรื่องของความขัดแย้ง “การเขียนและอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในรูปแบบเดิมและซ้ำกันเป็นระยะเวลายาวนานจะก่อให้เกิดการยอมรับไปโดยปริยาย ว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง” (วิลาสินี พิพิธกุล, 2547, น. 53)

กล่าวโดยสรุปสื่อมวลชนคือทางผ่านของอุดมการณ์ของคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง ส่วนใหญ่คนที่ถ่ายทอดอุดมการณ์มักจะเป็นผู้มีอำนาจในสังคมหรือกลุ่มผู้นำสังคม อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนมิได้เป็นเพียงทางผ่านธรรมดาเท่านั้น แต่เป็นทางผ่านที่มีการคัดเลือก เลือกสรร ตัดทิ้งเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับกรอบความคิดของผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตข่าว (วิลาสินี พิพิธกุล, 2547, น. 54)

หลักการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

หากประเทศใดจัดให้มีการเลือกตั้งก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า ประเทศนั้นจะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แม้ประเทศที่ปกครองในระบอบอื่น ซึ่งรัฐบาลยึดถือลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอุดมการณ์ในการปกครองประเทศ คือ ใช้ อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ ก็มีการเลือกตั้งเช่นเดียวกัน เพียงแต่วิธีการเลือกตั้งอาจแตกต่างกันไปจากประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การเลือกตั้งจึงมิได้หมายความว่า เป็นประชาธิปไตยทั้งหมด การเลือกตั้งเป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือวิธีหนึ่งที่แสดงว่าให้โอกาสประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศมีส่วนร่วมเข้ามาใช้สิทธิในฐานะเป็นเจ้าของประเทศเลือกตั้งบุคคลที่เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้แทนทำงานการเมืองแทนประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน การจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ นั้นต้องมีหลักประกันว่า ประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิได้ใช้สิทธิใช้เสียงเต็มที่โดยอิสระหรือไม่ มีโอกาสได้เลือกตัวบุคคลที่ประสงค์จะให้เป็นผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนหรือไม่ รวมทั้งต้องให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิมีโอกาสได้แจ้งแถลงนโยบายต่อประชาชนได้โดยอิสระไม่ถูกกั้นกั๊ก การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย จึงควรมีลักษณะดังนี้ (กรมพล ทองธรรมชาติ และคณะ, 2521, น. 198)

1. หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) อันหมายถึง การให้ความเป็นอิสระต่อการออกเสียงเลือกตั้ง โดยมีได้มีการชู้บังคับให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงอันแท้จริงของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา (Periodic Election) หมายความว่า การเลือกตั้งจะต้องมีกำหนดเวลาไว้แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี เป็นต้น
3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election) หมายถึง การดำเนินการให้การเลือกตั้งได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ รัฐบาลจะต้องถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะป้องกันมิให้มีการคดโกงในการเลือกตั้ง โดยให้ราษฎรสามารถเลือกผู้สมัคร พรรคการเมืองได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างแท้จริง
4. หลักการออกเสียงทั้งชายหญิง (Universal Suffrage) หมายถึง การเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง เว้นแต่กรณีที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่รับรองกันทั่วไป เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก บุคคลวิกลจริตหรือมีจิตบกพร่อง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายความว่า บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียง และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะเกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง ฝ่ายผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และฝ่ายที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) (เผด็จ เอมวงศ์ และ สุนทร กองประดิษฐ์, 2551, น. 120)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาขอแบ่งการศึกษาวิจัยที่ผ่านมามาออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การศึกษาการสื่อสารกับการเลือกตั้ง และการสื่อสารกับคุณธรรมและจริยธรรม

1. การศึกษาการสื่อสารกับการเลือกตั้ง

การศึกษาวิจัยในกลุ่มนี้ มี 6 แนวทาง ได้แก่

1.1 ตรวจสอบอิทธิพลของสื่อหรือข่าวสารที่มีต่อการเลือกตั้ง ในบริบทที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ ภคกุล ศิริพิชญ์ ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร” เมื่อปี พ.ศ. 2536 ผลการวิจัยพบว่า พรรคการเมืองให้ความสำคัญในการใช้สื่อมวลชนเพื่อรณรงค์หาเสียงเป็นอย่างมาก โดยถือเป็นนโยบายหลักของพรรคการเมือง อย่างไรก็ตามการใช้สื่อมวลชนในการเลือกตั้งครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สื่อมวลชนของแต่ละพรรคงบประมาณ ทีมงาน ความชำนาญในการผลิตสื่อ ความสัมพันธ์ของนักการเมืองกับผู้บริหารสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการปิดกั้นหรือการเลือกนำเสนอเฉพาะข่าวสารบางข่าวหรือเสนอเฉพาะบางพรรค ยิ่งกว่านั้นยังพบว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อมวลชนในการเลือกตั้ง โดยมีการควบคุมดูแลข่าวสารการเลือกตั้ง นอกจากนี้สื่อมวลชนมีการพัฒนามากขึ้นที่จะเข้าไปเสริมบทบาทในทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากการพัฒนารูปแบบ และเทคนิคในการสื่อสารต่าง ๆ ให้มีเนื้อหาละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของพรรคการเมือง ประชาชนผู้บริโภคสื่อ และเพื่อผลทางธุรกิจของสื่อมวลชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ ชยางกูร ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของโฆษณาทางการเมืองที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” เมื่อปี พ.ศ. 2541 ผลการวิจัยพบว่า โฆษณาทางการเมืองผ่านสื่อก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ตรวจสอบข่าวสารการเลือกตั้งในพื้นที่สื่อต่าง ๆ ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของเบญจวรรณ เลิศเขื่อนขันธ์ ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ข่าวสารเลือกตั้งผู้ว่าฯ กรุงเทพมหานคร : เน้นเกมการแข่งขัน หรือเน้นสาระ” เมื่อปี พ.ศ. 2540 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และสยามรัฐ นำเสนอเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกันคือ ข่าวสารที่ปรากฏเป็นประเด็นเน้นเกมการแข่งขันมากกว่าประเด็นสาระ ประเด็นช่วงเวลาการรณรงค์เลือกตั้งมีผลเพียงเล็กน้อยต่อการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ กล่าวคือ ในรูปแบบข่าวประเด็นเน้นเกมการแข่งขันสูงสุดในช่วงเปิดตัว ส่วนในรูปแบบบทความประเด็นเน้นเกมการแข่งขันสูงสุดในช่วงรณรงค์ นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรแหล่งข่าว สถานการณ์แวดล้อมที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ต่างส่งผลกระทบต่อ การนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเลือกตั้งเป็นไปตามข้อสันนิษฐานเบื้องต้นซึ่งเป็นประเด็นเน้นเกมการแข่งขันสูงสุด รองลงมาคือประเด็นเน้นสาระ

1.3 ตรวจสอบการเปิดรับสื่อ / ข่าวสารการเลือกตั้งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสาธิตี หลีหะเจริญกุล ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการสื่อสารกับความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ” เมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อความรู้ทางการเมือง ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา เจริญสุขใส ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง กับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2538” เมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ส่วนการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง เฉพาะความสำนึกทางการเมือง และความไว้วางใจทางการเมืองเท่านั้น 2) การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียง แต่สื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชน 3) ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสนใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียง แต่ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียง 4) ปัจจัยเพศและอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ ของเยาวชน แต่ปัจจัยการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อบุคคล 5) ปัจจัยเพศ อาชีพ และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับ

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง (เจริญญา เจริญสุขใส, 2539)

1.4 มุมมองของประชาชนที่มีต่อการหยั่งเสียงเลือกตั้ง (Poll) ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์ “ความน่าเชื่อถือของการหยั่งเสียงเลือกตั้งในสายตาของสาธารณชนในกรุงเทพมหานคร” เมื่อปี พ.ศ. 2540 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความเชื่อถือต่อแหล่งข่าวสารในฐานะสำนักที่ทำการหยั่งเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกันโดยประชาชนมีความเชื่อถือต่อ “สวนดุสิตโพล” สูงกว่าโพลอื่น ๆ ส่วนในฐานะบุคคลที่ทำการหยั่งเสียงเลือกตั้ง ประชาชนมีความเชื่อถือต่อ “คุณสุทธิชัย หยุ่น” สูงกว่าบุคคลอื่น ๆ สถาบันที่ทำการหยั่งเสียงเลือกตั้ง คือ มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือสูงกว่าสถาบันอื่น

1.5 กลยุทธ์การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ นิภากร กำจรเมฆกุล “กลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสตรีซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)” เมื่อปี พ.ศ. 2540 ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อที่สมาชิกสภา อบต.สตรี เลือกใช้ในการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ สื่อบุคคล โดยการเดินเคาะประตูบ้าน การแบ่งคุ้ม (เขต) หาเสียง การปราศรัยหาเสียง และวิธีการแสวงหาโอกาสที่เหมาะสม สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นป้าย ใบปลิว บัตรแข็ง รถติดเครื่องขยายเสียงเคลื่อนที่ และสื่อชุมชน ได้แก่ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ทั้งนี้ อบต. สตรีส่วนใหญ่เลือกใช้สื่อบุคคลเป็นสื่อหลัก และใช้สื่ออื่น ๆ เป็นสื่อสนับสนุน 2) กลยุทธ์การใช้สื่อของสมาชิกสภา อบต.สตรีประกอบด้วย 1. กลยุทธ์การเลือกใช้สื่อ 2. กลยุทธ์การใช้งบประมาณเสนอ ได้แก่ การใช้สื่อเพื่อเปิดตัว และการใช้สื่อเพื่อตอกย้ำสาร 3) เป้าหมายการใช้สื่อที่สมาชิกสภา อบต. สตรีต้องการให้เกิดกับผู้รับสาร ได้แก่ 1. ความต้องการให้รู้ตนเองลงสมัคร 2. ความต้องการให้รู้จักตัวตนผู้สมัครมากขึ้น 3. ความต้องการให้รู้จักความสามารถผู้สมัคร และ 4. ความต้องการให้จดจำชื่อและเบอร์ของผู้สมัคร 5) อบต.สตรีมีกลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาของสาร ได้แก่ 1. กลยุทธ์เน้นชื่อ – เบอร์ของผู้สมัคร 2. กลยุทธ์ไม่ลงไม่รู้ 3. กลยุทธ์อย่าผูกมัดตนเอง 4. กลยุทธ์การสร้างภาพในอนาคต 5. กลยุทธ์การขอความเห็นใจ และ 6. กลยุทธ์การเสนอผลงานที่ผ่านมา สำหรับเป้าหมายการนำเสนอเนื้อหาของ อบต. สตรี ได้แก่ 1. เพื่อต้องการให้รู้ว่าตนเองลงสมัคร 2. เพื่อต้องการให้เกิดความเห็นใจ 3. เพื่อต้องการให้เห็นความสามารถของผู้สมัคร 4. เพื่อต้องการให้ได้ประเมินและตัดสินใจเองจากเหตุผลที่ได้รับ และ 5. เพื่อต้องการให้มีทัศนคติเห็นด้วย 6) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อของอบต.สตรี ได้แก่ 1. การคำนึงถึงคุณสมบัติของสื่อ 2. การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ 3. การได้รับอิทธิพลเรื่อง

การใช้สื่อจากผู้อื่น และ 4. การได้รับอิทธิพลจากการฝึกอบรมด้านกลยุทธ์การหาเสียง หรือในงานวิจัยของ นันทนา นันวโรภาส ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย” เมื่อปี พ.ศ. 2548 ผลการศึกษาพบว่า พรรคไทยรักไทยได้นำเอาแนวคิดทางการตลาดมาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างเต็มรูปแบบ โดยพรรคได้มีการจำแนกส่วนการตลาดผู้เลือกตั้ง (Voter Segmentation) โดยใช้เกณฑ์ทางด้านประชากรศาสตร์และภูมิศาสตร์ มีการวางตำแหน่งทางการเมืองของพรรค (Party Positioning) ที่ไม่ซ้อนทับกับพรรคการเมืองเดิมคือ ตำแหน่ง “พรรคการเมืองมิติใหม่” และกำหนดภาพลักษณ์ให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้นำพรรคที่มีความสามารถสูง และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล กำหนดภาพลักษณ์ของพรรคให้เป็นพรรคการเมืองที่สร้างสรรค์นโยบายชัดเจน และนำไปปฏิบัติเป็นผลสำเร็จ รวมทั้งภาพลักษณ์พรรคที่ประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ นอกจากนี้ พรรคได้นำส่วนผสมทางการตลาด 4Ps มาปรับประยุกต์

1.6 การประกอบสร้าง และ / หรือการสื่อความหมายสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ สุพัฒน์ศิริ แพงพันธุ์ ศึกษาเรื่อง “การประกอบสร้างและการสื่อความหมายของการ์ตูนการเมืองไทยในช่วงรณรงค์การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544” ผลการวิจัยพบว่า การประกอบสร้างการ์ตูนการเมืองมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การรับข้อมูลข่าวสาร 2) การเลือกประเด็นในการนำเสนอ 3) การประกอบสร้างภาพการ์ตูน และ 4) การนำเสนอภาพการ์ตูนสู่ผู้รับสาร ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ประสบการณ์และทัศนคติของนักเขียนการ์ตูน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของหนังสือพิมพ์ ภาระหน้าที่ของนักเขียนการ์ตูน และผู้รับสาร ทั้งนี้การ์ตูนการเมืองไทยในช่วงรณรงค์การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544 สื่อความหมายใน 2 ประเด็นคือ ประเด็นเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง นำเสนอถึงความบกพร่องของผู้สมัครคนสำคัญ สำหรับประเด็นภาพรวม กล่าวถึงการทำงานขององค์กรกลางที่ดูแลการเลือกตั้ง และพฤติกรรมทุจริตของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้พบว่าการสร้างเอกลักษณ์ทางภาพการ์ตูนให้กับนักการเมือง คือนายชวน หลีกภัย และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทั้งนี้เอกลักษณ์ทางภาพการ์ตูนของนักการเมืองดังกล่าวมีลักษณะไม่ถาวร จะเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือในงานวิจัยของ กิ่งทอง มหาพรไพศาล ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายและข้อความในเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2543” เมื่อปี พ.ศ. 2546 ผลการวิจัยพบว่าโปสเตอร์แนะนำตัวผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภามี 3 ลักษณะคือ 1) ภาพถ่ายร่วมกับชื่อ สกุล หมายเลข และข้อความแนะนำคุณวุฒิด้านต่าง ๆ 2) ภาพถ่ายร่วมกับชื่อ สกุลและหมายเลข และ 3) ภาพถ่ายร่วมกับหมายเลข สำหรับการสื่อความหมายของภาพถ่ายและข้อความในเอกสารแนะนำตัว

ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา เขตกรุงเทพมหานคร ได้สื่อความหมายในเรื่องภาพตายตัวของผู้สมัคร โดยภาพตายตัวนั้นมีพื้นฐานมาจากบทบาทและสถานภาพของผู้สมัคร โดยสื่อสารผ่านทางเครื่องแต่งกาย การวางท่า บุคคลที่อยู่ร่วมในภาพถ่าย ฉากหลัง และภาพประกอบ ส่วนข้อความสื่อความหมายถึงเรื่องการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ศาสนาและครอบครัว ข้อความจึงเข้ามาควบคุมการสื่อความหมายของภาพ และอธิบายความหมายที่ภาพถ่ายไม่สามารถสื่อสารได้ สำหรับเหตุผลในการเลือกนำเสนอภาพตายตัวของผู้สมัครนั้นมี 3 ประเด็นคือ 1) กลุ่มเป้าหมาย 2) บทบาทและสถานภาพของผู้สมัคร 3) ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งภาพตายตัวของผู้สมัครมีความสอดคล้องกับภาพตายตัวของตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ในส่วนของการโน้มน้าวใจนั้น พบว่าโปสเตอร์แนะนำตัวมีผลต่อคะแนนเสียงที่ผู้สมัครได้รับเพียงเล็กน้อย สาเหตุหลักในการได้รับคะแนนเสียงจึงมาจากต้นทุนทางสังคมของผู้สมัครแต่ละท่านเป็นสำคัญ

2. การศึกษาการสื่อสารกับคุณธรรมและจริยธรรม

การศึกษาวิจัยในกลุ่มนี้มี 8 แนวทาง ได้แก่

2.1 ค้นหาประเด็นย่อยทางจริยธรรมที่สื่อเผยแพร่ข่าวสาร มีผู้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ ในบริบทที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของธีรนง เกิดสุขคนธ์ ศึกษาเรื่อง อิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชน : ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2525 ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามพฤติกรรมของตัวละครที่กระตุ้นให้กระทำ ความดีในด้านต่างๆ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. ความรับผิดชอบ 2. ความมีระเบียบวินัย 3. ความเสียสละ ส่วนอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามพฤติกรรมของตัวละครที่กระตุ้นให้กระทำ ความดีด้านความยุติธรรมกลุ่มตัวอย่างตอบว่าได้รับน้อยที่สุด อิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ตามเหตุผลการเลียนแบบของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. ความมีระเบียบวินัย 2. ความมีเหตุผล 3. ความอดทน ส่วนอิทธิพลทางจริยธรรมจากสื่อละครโทรทัศน์ด้านเหตุผลการเลียนแบบของนักเรียนด้านการประหยัดกลุ่มตัวอย่างตอบว่าได้รับน้อยที่สุด หรืองานศึกษาของรัชณี ศิริชัยเอกวัฒน์ เรื่องจริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมฤดีสมุทรสาคร เมื่อปี พ.ศ. 2536 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการถ่ายทอดความหมายจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยผ่านโครงเรื่อง และแก่นของเรื่อง บุคลิกภาพของตัวละคร บทบรรยาย บทสนทนา โดยที่หนังสือแบบเรียนภาษาไทยถ่ายทอดความหมายจริยธรรมในรูปของบทบรรยายมากที่สุด ส่วนหนังสือการ์ตูนถ่ายทอดความหมายจริยธรรมผ่านโครงเรื่อง และแก่นของเรื่อง

บุคลิกภาพของตัวละคร ภาพ บทบรรยาย บทสนทนา โดยปรากฏในรูปของภาพและคำบรรยายมากที่สุด ซึ่งภาพและบทบรรยายสามารถทำให้แยกแยะบุคลิกภาพที่เสริมจริยธรรมได้เด่นชัดมาก หนังสือแบบเรียนภาษาไทยได้ปรากฏจริยธรรม 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริมซึ่งได้แก่ ความประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การยึดมั่นในคุณธรรม ความมีวินัย ความรักชาติ ความกตัญญู ความเมตตาากรุณา ส่วนพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม คือ ความอกตัญญู หนังสือการ์ตูนปรากฏจริยธรรม 2 ประเภทเช่นกัน คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง ความสามัคคี การยึดมั่นในคุณธรรม ความรักชาติ ความกตัญญู ความเมตตาากรุณา พฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต การประกอบอบายมุขต่าง ๆ สำหรับลักษณะ ประเภท และความหมายของจริยธรรมที่ได้รับ พบว่านักเรียนได้รับจริยธรรมจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความกตัญญู การคบมิตร ความรักเพื่อน ความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริมคือ ความอกตัญญู นักเรียนได้รับจริยธรรมจากหนังสือการ์ตูน 2 ประเภท คือ จริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความกตัญญู ความรักเพื่อน ความมีน้ำใจต่อกัน ความกล้าหาญ ความมีสติปัญญา และพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การประทุษร้ายต่อผู้อื่น หลงอำนาจ และลามก อนาจาร นอกจากนี้ก็มีงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการขาดจริยธรรม ดังเช่น งานวิจัยของเสาวลักษณ์ ปัจฉิมภิรมย์ เรื่อง รูปแบบ เนื้อหา และประเด็นทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับคอลัมน์ चुบชิบ “بيبสิว” ของซ้อเจ็ด ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ ที่เผยแพร่ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 – กันยายน พ.ศ. 2547 เมื่อปี พ.ศ. 2547 พบว่า ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเป็นประเด็นทางจริยธรรม ได้แก่ 1) ประเด็นเรื่องอื้อฉาวทางเพศ ของดารา นักแสดง นักร้องทั้งหญิงและชาย แยกออกเป็นพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมรักร่วมเพศ การสำส่อนทางเพศ 2) ประเด็นเรื่องการทะเลาะวิวาท การหย่าร้างของดารา นักแสดง นักร้องทั้งหญิงและชาย 3) ประเด็นเรื่อง การทำความผิดศีลธรรม และกฎหมาย เช่น การเสพและการขายยาเสพติด การทำแท้ง วิธีการนำเสนอว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางจริยธรรมนั้น ได้แก่ 1) การให้สัมภาษณ์ บรรยายรูปร่าง หน้าตา ลักษณะเด่น และบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น 2) การระบุนามผลงาน ของบุคคลที่กล่าวถึง เช่น นางเอก พระเอก นักร้อง นายแบบ เจ้าของธุรกิจบันเทิง นักออกแบบเครื่องแต่งกาย 3) การใช้ชื่อย่อ อักษรย่อ บุคคลที่กล่าวถึง 4) การกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ถูกกล่าวถึงกับบุคคลระดับใหญ่ที่มีชื่อเสียง การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายทาง

จริยธรรม ได้แก่ 1) การใช้คำ วลี ที่มีความหมายแฝง ได้แก่ ใช้ภาษาแสดง การสร้างคำใหม่ การ เล่นคำ การใช้คำคะนอง 2) การใช้โวหารเปรียบเทียบ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อธิพจน์ สัทพจน์ และบุคลาธิษฐาน

2.2 จริยธรรมของผู้ส่งสาร ตัวอย่างเช่นงานของอารดา เทิดธรรมคุณ เรื่อง ความ ตระหนักของผู้สื่อข่าวต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ผลการวิจัยพบว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยมีความตระหนักโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แต่จะพบว่าปัจจัยแทรก ได้แก่ ข้อจำกัดเวลา การแข่งขัน ผลประโยชน์ขององค์กร และผลประโยชน์ส่วนตัว มีอิทธิพลต่อความ ตระหนักของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยอย่างเห็นได้ชัด หรืองานวิจัยของจินตนา ต้นสุวรรณนนท์ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมอง ของนักหนังสือพิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. 2541 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบ ทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ 1) ปัจจัยในเรื่องความ คลุมเครือของปัญหาทางจริยธรรม ระหว่างการทำตามหน้าที่ กับการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ถ้าเลือกทำตามหน้าที่ก็อาจไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่ถ้าเลือกที่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ก็ อาจถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ว่าสื่อหนังสือพิมพ์ไม่ได้ทำหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบต่อไม่นำเสนอความ จริงสู่สังคม 2) ปัจจัยอันเกิดจากธรรมชาติในการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ ที่ต้องนำเสนอ ข่าวสารที่สด ใหม่ ทันเหตุการณ์ ทำให้นักหนังสือพิมพ์ไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลให้ถี่ถ้วนรอบด้าน 3) ปัจจัยในด้านการตรวจสอบควบคุมกันเองในแวดวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ไม่มีอำนาจและมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาดต่อนักหนังสือพิมพ์ที่ประพฤติผิด จรรยาบรรณมีส่วนทำให้นักหนังสือพิมพ์ไม่เกรงกลัว และยังคงกระทำการในลักษณะที่ขาดความ รับผิดชอบต่อไป 4) ปัจจัยด้านผู้อ่าน ที่มีสาเหตุมาจากความสนใจของผู้อ่านเองที่มีส่วนผลักดัน ให้หนังสือพิมพ์หันมาเสนอข่าวในลักษณะที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ข่าวเรื่องเพศ ความรุนแรง ข่าวอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ทั้งนี้ก็เพื่อสนองความต้องการของผู้อ่าน หรืออาจจะมี สาเหตุมาจากผู้อ่านตรวจสอบหนังสือพิมพ์น้อยเกินไป 5) ปัจจัยส่วนบุคคลอันเนื่องมาจากการ กระทำไปโดยเจตนาของนักหนังสือพิมพ์ที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ขาดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ 6) ปัจจัยในด้านมาตรการและกลไกในการควบคุมหนังสือพิมพ์จากกฎหมายและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ ไม่มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) ปัจจัยอันเกิดจากเป้าหมายในการดำเนินงานของ หนังสือพิมพ์ เช่น แรงกดดันทางธุรกิจจากการแข่งขันของหนังสือพิมพ์ แรงกดดันทางธุรกิจจากผู้ โฆษณา แรงกดดันทางธุรกิจจากนายทุน 8) ปัจจัยอันเกิดจากสัมพันธภาพภายในองค์กร เช่น แรง กดดันภายในกองบรรณาธิการ 9) ปัจจัยส่วนบุคคลอันเนื่องมาจากการกระทำไปโดยไม่เจตนาของ

นักหนังสือพิมพ์ แต่อาจเกิดจากนักหนังสือพิมพ์บางคนไม่มีพื้นความรู้ที่ดีพอ และ 10) ปัจจัยด้านเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เป็นการนำเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ไปใช้เกินเลยขอบเขตเป็นสิ่งที่ไม่ดี และเป็นอันตรายต่อสังคม เขียนด่าใครก็ได้ ลงข่าวอย่างไรก็ได้ โดยไม่มีเหตุผล หรือในการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ เหลียวตระกูล ศึกษาเรื่องหลักธรรมพระพุทธศาสนากับจริยธรรมของนักโฆษณา เมื่อปี พ.ศ. 2546 พบว่า 1) สาเหตุที่ทำให้งานโฆษณาถูกผลิตออกมาไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและศีลธรรมนั้นเกิดจาก 1.1) การที่นักโฆษณาไม่นำจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ 1.2) การที่นักโฆษณามีเจตนาที่จะผลิตงานโฆษณาให้ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและหลักศีลธรรม 1.3) การที่กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมงานโฆษณามีความล้าหลัง ไม่เหมาะกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ควบคุมงานโฆษณา 2) หลักธรรมพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อจริยธรรมของนักโฆษณา ได้แก่ 2.1) เบญจศีลและเบญจธรรม 2.2) วจีกรรม 4 คือข้อห้ามทางวาจา 4 ประการ ได้แก่ ห้ามพูดโกหก ห้ามพูดหยาบคาย ห้ามพูดส่อเสียด และห้ามพูดเพ้อเจ้อ 2.3) เทวธรรม ประกอบด้วยธรรม 2 ข้อ ได้แก่ หิริ คือ ความระลึกได้ โอตปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป 3) ความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายหลักธรรมพระพุทธศาสนาและการนำมาปฏิบัติใช้จริงในการประกอบอาชีพของนักโฆษณานั้น เป็นไปในทางที่เกื้อกูลกัน โดยหลักธรรมพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของกฎหมายต่างๆ โดยหลักธรรมพระพุทธศาสนาทำหน้าที่ควบคุมจิตใจของนักโฆษณา ในขณะที่หลักกฎหมายทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของนักโฆษณา ดังนั้นหลักธรรมพระพุทธศาสนาจึงเป็นตัวเสริมให้จริยธรรมของนักโฆษณามีสูงมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักโฆษณาผลิตงานโฆษณาที่ถูกต้องทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรม 4) หลักธรรมพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับจริยธรรมของนักโฆษณา คือ หลักธรรมพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพโฆษณาได้ และส่งผลให้นักโฆษณามีจริยธรรมในใจสูงขึ้นด้วย ซึ่งเมื่อนักโฆษณามีจริยธรรมที่สูงแล้วก็จะผลิตงานโฆษณาที่ถูกต้องทั้งในด้านกฎหมายและในด้านศีลธรรม

2.3 จริยธรรมในทัศนะของผู้รู้ ตัวอย่างเช่น งานศึกษาของสมเกียรติ รุ่งเรืองวิริยะ เรื่อง 3 เสรีภาพและจริยธรรมหนังสือพิมพ์ไทยในทัศนะ ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการศึกษาพบว่า 1) ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในฐานะนักการเมือง ท่านเป็นนักการเมืองที่ไม่ควบคุม วิจารณ์เสรีภาพหนังสือพิมพ์ ขณะเดียวกันในฐานะนักหนังสือพิมพ์ ท่านไม่ได้เรียกร้องเสรีภาพให้หนังสือพิมพ์แบบเชิงอุดมคติ ท่านมีแนวคิดแบบนักปฏิบัตินิยม ที่เมื่อใดก็ตามที่หนังสือพิมพ์ถูกวิจารณ์เสรีภาพ ท่านก็ใช้เสรีภาพเท่าที่มีอยู่ประชิดประชันเสียดสีมากกว่าจะใช้วิธีการต่อสู้เรียกร้องกับรัฐบาลโดยตรง 2) ปัจจัยที่ทำให้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช “ไม่ควบคุม ไม่

เรียกร่อง” เสรีภาพให้กับหนังสือพิมพ์ ได้แก่ 1) ความเป็นผู้จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องด้วย ความเป็นเชื้อพระวงศ์ในราชวงศ์จักรีโดยสายเลือด, พระมหากษัตริย์คุณที่คนในสกุล ปราโมช รวมทั้ง มรว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้รับจากพระมหากษัตริย์รัชกาลต่างๆ 2) ความเป็นนายทุนที่เข้าใจในความเป็นธุรกิจของหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีท่าที และแสดงออกมาให้เห็น เช่นม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช โจมตีสยามรัฐเพื่อให้สยามรัฐอยู่รอด, ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เปิดกว้างต่อการถูกวิจารณ์, ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เห็นว่าบางครั้ง เสรีภาพ และความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ ใช้ได้ในเชิงความคิด แต่ใช้ไม่ได้ในความเป็นจริง 3) ความเป็นศิลปินซึ่งค่อนข้างเจ้าอารมณ์ 4) การเป็นนักตรวจสอบรัฐบาลโดยวิธีเสียดสี 5) ความเป็นผู้โดดเด่นด้านความสัมพันธ์กับผู้นำรัฐบาล 6) ความเป็นนักวิเคราะห์สถานการณ์ชั้นเยี่ยม 7) ความเป็นนักปฏิบัตินิยม เสรีนิยมอะลุ่มอล่วย มีท่าที และแสดงออกมาให้เห็น เช่น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ไม่เรียกร่องให้แก้ไขโครงสร้างกฎหมาย เชื่อว่าสามารถเล่นได้ตามกติกา ไม่ว่าจะกติกา นั้นจะรัดรอนเสรีภาพมากน้อยเพียงใด ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เห็นว่าการใช้เสรีภาพต้องมีความรับผิดชอบต่อ, ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เห็นว่าความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยผู้ร้ายของบ้านเมืองสำคัญกว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์

2.4 การสร้างเนื้อหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “จริยธรรม” ตัวอย่างเช่น งานของ สุภาภรณ์ ศรีดี ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับ “ความซื่อสัตย์สุจริต” ในรายการโทรทัศน์ของสำนักงาน ป.ป.ป.เมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการศึกษาพบว่า พบว่า ในเรื่องกรอบความคิด และเนื้อหา สำนักงาน ป.ป.ป. ปฏิเสธค่านิยมเรื่อง “ความซื่อสัตย์สุจริต” ใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ในเรื่องเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ 2) ความซื่อสัตย์ในเรื่องระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบ 4) รังเกียจและต่อต้านคนทำไม่ถูกต้อง 5) ยกย่องคนดีมีความซื่อสัตย์สุจริต ในเรื่องดำเนินการผลิต พบว่า เริ่มจาก 1) เสนอโครงการโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ 2) การวางกรอบความคิดและเนื้อหาของรายการ 3) การจัดทำ บทโทรทัศน์ 4) การถ่ายทำ การตัดต่อ ส่วนเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างเนื้อหา ได้แก่ ต้องเป็นเรื่องที่เด็กเข้าใจง่าย และเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก

2.5 จริยธรรมของผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น งานของมณฑลดี หนูสีใส เรื่อง การเปิดรับสื่อและพฤติกรรมจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2542 พบการวิจัยว่า 1) การเปิดรับสื่อมวลชนกับการเปิดรับสื่อบุคคลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมจริยธรรมตามประสบการณ์ตรงกับพฤติกรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) พฤติกรรมจริยธรรมตามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงกับ พฤติกรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.6 จริยธรรมของผู้กระทำการสื่อสาร ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ พิเชษฐ์ เวชพล รัทธรรม ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นที่สื่อสารในห้องสนทนาบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เมื่อปี พ.ศ. 2544 พบการวิจัยพบว่า ความแตกต่างระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง มีผลต่อการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ โดยวัยรุ่นชายจะมีการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์โดยอาศัยความพึงพอใจ และไม่ได้คำนึงถึงสังคมและคนรอบข้าง ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะมีการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิบัติในแต่ละสถานการณ์โดยอาศัยความถูกต้องที่วัฒนธรรม และสังคมเป็นผู้กำหนด อย่างไรก็ตามวัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมใช้ค่านิยมของการมีอิสรภาพอย่างไร้ขอบเขต ซึ่งก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกันที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของการแสวงหาความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ

2.7 บทบาทของสื่อในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ มนตรา สายวิวัฒน์ ศึกษาเรื่อง การศึกษาเนื้อหาและการใช้ประโยชน์จากนิตยสารวัยรุ่นในการเสริมสร้างความรู้และจริยธรรม เมื่อปี พ.ศ. 2545 พบการวิจัยว่า รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้านจริยธรรม นิตยสารวัยรุ่นสอดแทรกจริยธรรมในรูปแบบสัมภาษณ์ดารามากที่สุด และไม่มีการสอดแทรกจริยธรรมในรูปแบบการสาธิตและข้อเขียน หรือการแสดงความคิดเห็นจากผู้อ่านแต่อย่างใด โดยผู้อ่านมีการใช้ประโยชน์ด้านจริยธรรมในระดับมาก หรืองานของอเนก รัตนจิตบรรจง ศึกษาเรื่องบทบาทของหนังสือการ์ตูนประเภทกีฬา กับการเสริมสร้างคุณธรรมแก่เด็กและเยาวชน เมื่อปี พ.ศ. 2548 ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมที่ปรากฏผ่านทางเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น ประเภทกีฬาที่เลือกมาศึกษานั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) คุณธรรมที่ปรากฏมาก ประกอบด้วย ความอดทน ความมีสติสัมปชัญญะ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับ 2) คุณธรรมที่ปรากฏปานกลางประกอบด้วย ความเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความเสียสละ ตามลำดับ 3) คุณธรรมที่ปรากฏน้อย คือ ความยุติธรรม ด้วยวิธีการสื่อสารของหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นประเภทกีฬาในการเสริมสร้างคุณธรรมให้กับเด็กและเยาวชน พบว่านำเรื่องราวในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนที่อาจประสบพบเห็นได้ทั่วไปมาใช้เป็นโครงเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านซึ่งอยู่ในวัยนี้เกิดความรู้สึกร่วม โดยใช้วิธีการสื่อสาร 3 วิธีคือ 1) แสดงให้เห็นถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติในสิ่งพึงประสงค์ 2) แสดงให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3) เปรียบเทียบผลดีของการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์กับผลเสียของการแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในสถานการณ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ในส่วนของแนวทางการใช้หนังสือการ์ตูนเป็นสื่อเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างคุณธรรมแก่เด็กและเยาวชนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกก็คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มองการ์ตูนแต่เพียง

แง่ลบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้องค์ประกอบที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้หนังสือการ์ตูนเสริมสร้างคุณธรรมถูกนำไปใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมี 2 ส่วนหลัก ๆ คือ 1) เนื้อหาและวิธีการนำเสนอของหนังสือการ์ตูน 2) สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ โรงเรียน และสถาบันการศึกษา สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ และสถาบันครอบครัว

2.8 ปัญหาทางจริยธรรมในสื่อ ตัวอย่างเช่นงานของ พนมกร ดังกัตสวัสดิ์ ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงและปัญหาจริยธรรมในเกมออนไลน์ “เร็กนาร์็อก” เมื่อปี พ.ศ. 2548 ผลการวิจัยพบว่า 1) มีการใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายโดยการใช้อาวุธฆ่า การใช้เวทย์มนต์ฆ่า ความรุนแรงทางวาจาที่พบจากการสนทนาระหว่างตัวละครที่ใช้ข้อความที่หยาบคาย ด่าทอ ดูถูกเหยียดหยาม ทำทนาย ความรุนแรงจากการละเมิดกฎ 2) รูปแบบของการต่อสู้ในเกม ได้แก่ จับคู่ช่วยกันต่อสู้ รวมกลุ่มช่วยกันต่อสู้ รวมกลุ่มแยกกันต่อสู้ การต่อสู้ระหว่างผู้เล่น 3) สิ่งที่ขัดต่อศีลธรรมจรรยา ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย การขโมยของ การโกงในการค้าขาย การใช้คำหยาบ ด่าทอ ดูถูกเหยียดหยามทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ การโกหกหลอกลวง การไม่รักษาสัญญา การลักลอบเดินทาง 4) เนื้อหา ความรุนแรงและเนื้อหาที่ขัดศีลธรรมจรรยาปรากฏอยู่ในเกมออนไลน์เร็กนาร์็อกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับตัวละคร การปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับเกม ฉาก และสัญลักษณ์พิเศษ อีกทั้งยังพบว่าแกนหลัก (Theme) ของเกมออนไลน์เร็กนาร์็อกเต็มไปด้วยความรุนแรงและสิ่งขัดต่อศีลธรรมจรรยา ซึ่งผู้วิจัยได้พบถึงความรุนแรงในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งการดำเนินเรื่องราวของเกมทำให้ตัวละครจะสามารถดำรงอยู่ในเกมได้นั้นจำเป็นต้องใช้ความรุนแรง จนเกิดเป็นบรรทัดฐานขึ้นในสังคมเกมออนไลน์เร็กนาร์็อก หรือในงานของวิมลรัตน์ ทรัพย์เพ็ญภพ ศึกษาเรื่องปัญหาทางจริยธรรมในการโต้ตอบบนเว็บบอร์ดในเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ เมื่อปี พ.ศ. 2548 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาทางจริยธรรมในการโต้ตอบบนเว็บบอร์ด โดยแจกแจงเป็นหมวดหมู่ (Categorization) มี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ปัญหาการใช้เนื้อหาทางศาสนาเพื่อโจมตีผู้อื่น (Religious intimidation) 2) ปัญหาการลบหลู่ดูหมิ่น (Disrespect) 3) ปัญหาการขาดความมีเหตุผล (Irrationality) 4) ปัญหาความก้าวร้าว (Aggressiveness) 5) ปัญหาการขาดแหล่งอ้างอิง (Lack of Reference)

งานศึกษาในต่างประเทศ

ลินดา ลี เคด (Lynda Lee Kaid) เขียนบทความวิชาการเรื่องจริยธรรมและการโฆษณาทางการเมือง (Ethics and Political Advertising) ลงในหนังสือรวมบทความชื่อจริยธรรม

ในการสื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันหรือไม่ (Political Communication Ethics An Oxymoron?) มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ลินดา ซี เคด ได้กล่าวอ้างงานของริชาร์ด แอล. จอห์นเนเซน (Richard L. Johannesen) ที่กล่าวถึงมาตรฐานที่ตัดสินจริยธรรมทางการเมือง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ การรักษาคำพูด การให้ความจริง ความยุติธรรม และความเป็นมนุษย์ (โปรดดูรายละเอียด Johannesen, R. L. Ethics in Human Communication. IL: Waveland Press)

2. ลินดา ซี เคด ได้กล่าวอ้างงานของสแตนเลย์ เคลเลย์ จูเนียร์ (Stanley Kelley, Jr.) ที่กล่าวว่าเป้าหมายการสื่อสารทางการเมืองควรจะเป็นไปเพื่อทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นจริงเกี่ยวกับตัวผู้นำพรรค และนโยบายพรรคต่าง ๆ และตัดสินใจเลือกผู้นำและพรรคจากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นบนหลักของเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์มาเป็นตัวตัดสิน ข้อมูลข่าวสารจากการโฆษณาทางการเมืองมักมีข้อมูลที่เจือไปด้วยการสร้างอารมณ์ให้กับผู้รับสารซึ่งทำให้ผู้รับสารตัดสินใจเลือกผู้นำ และพรรคการเมืองได้ไม่ดี (โปรดดูรายละเอียด Kelly, S. Jr. Political Campaigning: Problems in Creating an Informed Electorate. Washington, DC: Brookings Institution)

3. การเมืองใช้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับความจริง ความเท็จโดยเป็นคำพูดที่กล่าวเกินจริง การลดทอน และการบิดเบือนความหมาย

4. ประเด็นหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในการโฆษณาทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ มีดังนี้

4.1 การซื้อช่องทางเข้าถึงผู้ลงคะแนนเสียง (Buying Access to Voters) นักการเมืองที่ใช้เงินซื้อเวลาสื่อโทรทัศน์ ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้ลงคะแนนเสียงได้อย่างกว้างขวางเพื่อสื่อสารกับผู้ลงคะแนนเสียง (หาเสียงเลือกตั้ง) ผ่านการโฆษณาทางการเมืองเป็นการขาดจริยธรรมหรือไม่ เพราะเขาเปรียบคู่แข่งที่ไม่มีเงินซื้อสื่อ หรือมีเงินซื้อสื่อน้อยกว่า

4.2 ประเด็นหรือภาพลักษณ์ / เหตุผลหรืออารมณ์ (Issues or Images / Logic or Emotion) ลินดา ซี เคด เชื่อว่าประเด็นเป็นเรื่องของเหตุผล ภาพลักษณ์เป็นเรื่องของอารมณ์ การโฆษณาทางการเมืองจะมุ่งนำเสนอภาพลักษณ์ว่าด้วยบุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติภายนอกของผู้รับเลือกตั้งมากกว่านำเสนอประเด็นเนื้อหาว่าด้วยนโยบายของพรรค หรือเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาสาธารณะ คำถามทางด้านจริยธรรมก็คือ การใช้โทรทัศน์ในโฆษณาทางการเมืองเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะผู้ลงคะแนนเสียงก็จะตัดสินใจลงคะแนนเสียงเพียงเพราะภาพลักษณ์ที่ดีของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ถูกสร้าง

ขึ้นมาด้วยอำนาจของสื่อโทรทัศน์ แทนที่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจากนโยบายของพรรค หรือเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาสาธารณะอันเป็นหลักการประชาธิปไตยที่แท้จริง

4.3 การทำประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงทางการเมืองให้ง่ายลง (Over implication of Political Argumentation) การโฆษณาทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะอธิบายประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงทางการเมืองแบบง่าย ๆ เป็นการลดทอนความสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย ยกตัวอย่างเช่น การโฆษณาทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ ความยาว 30 วินาที ซึ่งมีระยะเวลาในการให้ข่าวสารน้อยอาจนำไปสู่การลดทอน และบิดเบือนข่าวสาร โดยเฉพาะในประเด็นที่เป็นนโยบายสำคัญ ๆ มีลักษณะนามธรรม เข้าใจในทางปฏิบัติได้ยาก ด้วยเวลาที่สื่อโทรทัศน์มีให้นำเสนอข้อเท็จจริงพยายามกล่าวนโยบายนั้นอย่างสั้น ๆ ใช้คำภาษาที่ง่ายแต่ไม่ได้แทนใจความสำคัญในนโยบายนั้นทั้งหมด หรือยกตัวอย่างที่ไม่ครอบคลุมประเด็นในนโยบายนั้นทั้งหมด ซึ่งอาจทำให้ผู้ชมโทรทัศน์ในขณะนั้นเกิดความเข้าใจผิด หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนในนโยบาย เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่

ลินดา ซี เคต ได้กล่าวอ้างงานของโรมัส อี. แพทเทอสัน (Thomas E. Patterson) ที่ทำการศึกษพบว่า มีผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่มากนักที่จะรับชมโปรแกรมการโฆษณาทางการเมืองที่ใช้เวลามากผ่านสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 6 ในขณะที่ส่วนแบ่งที่เหลือร้อยละ 94 รับชมโฆษณาการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ที่สั้น ๆ 5- 6 ครั้งต่อวัน ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ต้องการเสียเวลาที่จะรับชมข่าวสารโฆษณาทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นการโฆษณาทางการเมืองจึงทำออกมาเป็นสปอตสั้น ๆ มากกว่าโฆษณาที่ใช้ระยะเวลาในการนำเสนอาน ๆ ซึ่งเป็นการลดทอนข่าวสารที่สำคัญต่าง ๆ ออกไป เช่น นำเสนอนโยบายเพียงบางข้อเท่านั้น ทำให้นโยบายข้อที่ถูกตัดทิ้งไป ผู้ลงคะแนนเสียงไม่ได้รับรู้ จึงเป็นประเด็นคำถามที่ว่า การลดทอนข่าวสารดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

4.4 ความล้มเหลวในการเปิดเผยข่าวสาร (Failure to Disclose Information) ประเด็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาทางการเมือง มี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเปิดเผยแหล่งข่าว เพราะผู้ที่เป็นแหล่งข่าวมีความสำคัญในการตัดสินใจทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การปกปิด หรือไม่เปิดเผยแหล่งข่าวในการทำการโฆษณาทางการเมืองเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ 2) การให้ข้อมูลที่เพียงพอและสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้ลงคะแนนเสียงสามารถตัดสินใจทางการเมืองได้ตรงกับความต้องการของตน การเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่รอบด้านถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เช่น นำเสนอข่าวสารเพียงบางส่วนว่าผู้สมัครรายหนึ่งสนับสนุนนโยบายการทำแท้ง ทั้ง ๆ ที่ข่าวสารทั้งหมดผู้สมัครรายนี้กล่าวถึงนโยบายการทำแท้งนั้น

ต้องมีเงื่อนไขว่า เกิดจากการถูกข่มขืน ผู้หญิงไม่ได้เต็มใจ หรือการมีความสัมพันธ์ของผู้ที่มีสายเลือดเดียวกัน เช่น พ่อกับลูกหรือแม่กับลูก เป็นต้น แต่สื่อโทรทัศน์ติดต่อส่วนที่เป็นเงื่อนไขออกไม่ได้ นำเสนอข่าวสารออกไปนำเสนอแต่เพียงว่าผู้สมัครมีนโยบายสนับสนุนการทำแท้ง จนทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงได้รับความจริงครึ่งเดียว (Half – Truth) หมายความว่า สารในโฆษณาทางโทรทัศน์เป็นความจริง แต่ความจริงทั้งหมดไม่ได้อยู่ในสารโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ 3) ข่าวสารทางการเมืองต้องไม่กำกวม เช่น การอ้างชื่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ (Third – Party) ที่เกี่ยวข้อง และการให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น สนับสนุนงบประมาณในการทำโฆษณาทางการเมืองต้องชัดเจน สามารถที่จะเปิดเผยรายละเอียดแห่งที่มาของงบประมาณในการทำโฆษณาทางการเมืองได้ ตัวสื่อเอง (สื่อโทรทัศน์) ก็ควรมีการตรวจสอบการอ้างชื่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ (Third – Party) ดังกล่าวด้วยว่ามีความถูกต้องตรงตามกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองกล่าวอ้างหรือไม่ คำถามในส่วนนี้คือ ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่สามารถระบุ ผู้ให้การสนับสนุนตัวผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในการทำโฆษณาทางการเมืองได้ หรือระบุได้ไม่ชัดเจน ไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดของแหล่งทุนได้ เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่

4.5 กลเม็ดที่เกิดจากเทคโนโลยี (Tricks of Technology) การโฆษณาทางการเมืองมีการกลเม็ดที่เกิดจากเทคโนโลยีสร้างภาพลวงตาให้เกิดกับผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นปัญหาทางด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นกับสื่อมวลชนในทุก ๆ แขนง เพราะสื่อกลับทำหน้าที่ปิดกั้นความจริงไม่ให้ผู้ลงคะแนนเสียงรับรู้ได้ เช่น ในสื่อสิ่งพิมพ์ ก็มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการตัดแปดเสริมแต่ง ภาพผู้สมัครให้มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่น่าพึงพอใจต่อผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในสื่อวิทยุ ก็มีการใช้เทคโนโลยี ตัดแปลงแก้ไขเสียง ให้เป็นที่พึงพอใจต่อผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือบางครั้งอาจมีการนำมาใช้ตัดแปลงแก้ไขเสียงของคู่แข่งทางการเมือง และนำไปใช้ในการโฆษณาทางการเมือง ทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเข้าใจผิดได้ หรือในสื่อโทรทัศน์ ก็มีการใช้เทคนิคพิเศษ หรือตัดแปลงแก้ไข ทำให้การโฆษณาทางการเมืองดูเสมือนเป็นการรายงานข่าวการเมืองโดยทั่วไป โดยเฉพาะถ้ามีการนำมาออกอากาศ โดยใช้เวลาแทรกเข้าไปในการรายงานข่าวทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอาจจะแยกแยะไม่ออกเลยว่าอะไรเป็นข่าวที่นำเสนอข้อเท็จจริง หรือสารเพื่อนำมาพิจารณาของพรรคการเมือง

4.6 การโฆษณาที่เป็นอิสระและไม่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Independent and Non – Candidate Advertising) การว่าจ้างบริษัทโฆษณาให้ข่าวสารเพื่อสร้างกระแสที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายของตนเอง หรือโต้แย้งคัดค้านกับกระแสของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งกระแสที่สร้างขึ้นอาจจะนำไปสู่การรับรู้ข่าวสารที่ผิดพลาดของสาธารณชน คำถามในส่วนนี้ก็คือการกระทำ

ดังกล่าวอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเข้าใจสถานการณ์ทางการเมืองผิด ซึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่

4.7 การโฆษณาประเด็นลบ และการรณรงค์ประเด็นลบ (Negative Ads and Negative Campaigning) เป็นการมุ่งโจมตีโดยการนำเสนอสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามกระทำผิด หรือสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามเข้าสู่สาธารณชน จากการสำรวจของ เคด แม็คคินนี และเทเดสโก (Kaid, McKinney, and Tedesco) พบว่า ร้อยละ 70 ของผู้สมัครรับเลือกตั้งคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่พวกเขาจะชี้ให้ประชาชนเห็นจุดอ่อนของคู่แข่งทางการเมือง และร้อยละ 43 ของประชาชนคิดว่าการโฆษณาประเด็นลบเป็นเรื่องที่ไร้จริยธรรม

บรูซ อี. กรอนเบ็ค (Bruce E. Gronbeck) เขียนบทความวิชาการเรื่อง พฤติกรรมทางด้านจริยธรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการรณรงค์การเลือกตั้งประธานาธิบดีในสหรัฐอเมริกา (The Ethical Performance of Candidates in American Presidential Campaign Dramas) ลงในหนังสือรวมบทความชื่อจริยธรรมในการสื่อสารทางการเมือง เป็นสิ่งที่ย้อนแย้งกันหรือไม่ (Political Communication Ethics An Oxymoron?) เขาเสนอทัศนะ ที่สรุปเป็นสาระสำคัญได้ ดังนี้

4.7.1 การรณรงค์การเลือกตั้งประธานาธิบดีเหมือนละคร เพราะมีโครงเรื่อง มีตัวละคร มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร มีสถานการณ์ มีปมความขัดแย้ง และบทสิ้นสุดที่ผลของการเลือกตั้ง

4.7.2 การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสามารถประเมินคุณค่าของปฏิสัมพันธ์นั้นได้ว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือเป็นสิ่งที่ไม่ดี

4.7.3 การแนะนำผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการประเมินประเด็นจริยธรรมจากการรณรงค์การเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ กล่าวคือ

1) บริเวณพิจารณาค่าทางจริยธรรมในการรณรงค์เลือกตั้ง (The Ethical pivots in presidential campaigns) ซึ่งมีบริเวณที่สำคัญ 3 บริเวณ ที่ใช้ในการประเมินได้แก่

1.1) การประเมินเหตุจูงใจ (The Assessment of Motive) โดยประเมินจากการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเหตุจูงใจที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เหตุผลของการกระทำนั้น ๆ

1.2) การประเมินคุณสมบัติ (The Assessment of Character) โดยประเมินจากคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่แสดงจากการมีไหวพริบที่ดี (good sense) มีความเป็นมิตร (goodwill) และความมีศีลธรรมที่ยอมรับได้ (acceptable morals)

1.3) การประเมินความสามารถในการแสดงความคิด (The Assessment of Competence) โดยประเมินจากความสามารถในการอภิปรายถกเถียงประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงตัวอย่างให้เห็น ในฐานะผู้ที่จะมาบริหารงาน

2) บริเวณที่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งพิจารณาคุณค่าทางจริยธรรมว่าดีหรือไม่ดี (Ethical Perspectives on presidential Campaigns) ซึ่งจะพิจารณาจาก 4 บริเวณ ได้แก่

2.1) จริยธรรมผู้ผลิตข่าวสารการเมือง (The Ethics of Political Message Makers)

2.2) จริยธรรมผู้บริโภคข่าวสารการเมือง (The Ethics of Political Message Consumers)

2.3) จริยธรรมข่าวสารการเมือง (The Ethics of Political Messages)

2.4) จริยธรรมจากสถานการณ์ (The Ethics of the Situation)

จากองค์ประกอบทั้ง 2 องค์ประกอบ บรูซ อี. กรอนเบ็ค (Bruce E. Gronbeck) ได้นำมาใช้สร้างคำถามจำนวน 12 คำถาม ในรูปแบบ 3 X 4 เมตริกซ์ (matrix) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจประเด็นด้านจริยธรรมในการรณรงค์การเลือกตั้ง ดังนี้

ตารางที่ 2.1

คำถามจำนวน 12 คำถาม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินใจ

ประเด็นด้านจริยธรรมในการรณรงค์การเลือกตั้ง

มุมมองที่ผู้ลงคะแนน เสียงเลือกตั้งพิจารณา ประเด็นทางจริยธรรม (Ethical Perspectives)	แกนหลักทางจริยธรรมในการรณรงค์เลือกตั้ง (Ethical Pivots)		
	เหตุจูงใจ (Motives) (เหตุผลและอารมณ์)	คุณสมบัติ (Character) (ส่วนภายในของการ แสดงออก)	การแสดงออกทางความคิด (Competence) (การแสดงออกภายนอก)
ผู้สร้างข่าวสาร (Message Makers)	แรงจูงใจผู้สมัครรับ เลือกตั้ง Voter ยอมรับได้ไหม?	อุปนิสัยผู้สมัครรับ เลือกตั้งด้านใดเป็นที่ ยอมรับของ Voter?	ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการ แสดงออกทางการเมือง หรือไม่?
ผู้บริโภคข่าวสาร (Message Consumers)	อะไรที่เป็นแรงจูงใจ ทางการเมืองที่ทำให้ ผู้ลงคะแนนเสียง เลือกตั้งยอมรับได้?	อะไรเป็นอุปนิสัยที่ ทำให้ผู้ลงคะแนน เสียงเลือกตั้งยอมรับ ได้?	ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ใช้อะไรวัดการแสดงออก?
ข่าวสาร (Messages)	แรงจูงใจที่ผู้สมัครรับ เลือกตั้งแสดง ออกมาเป็นสิ่งที่ Voter ยอมรับได้ หรือไม่?	อุปนิสัยผู้สมัครรับ เลือกตั้งที่พรรณนา ออกมาเป็นที่ยอมรับ ของ Voter ได้หรือไม่?	มีการแสดงออกทางการเมือง ของผู้สมัครรับเลือกตั้งจาก ข่าวสาร และการได้รับการ กระตุ้นที่ตรงกันข้ามจาก ข่าวสารหรือไม่
สถานการณ์ (Situations)	อะไรเป็นแรงจูงใจ ของผู้สมัครรับ เลือกตั้งที่ Voter ยอมรับได้ใน สถานการณ์ที่ แตกต่างกัน	อะไรเป็นอุปนิสัยของ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ ผู้มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง คาดหมาย ในสถานการณ์ต่างๆ กัน	ผู้สมัครรับเลือกตั้งอ่าน สถานการณ์ทางการเมืองที่ มีความหลากหลายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่

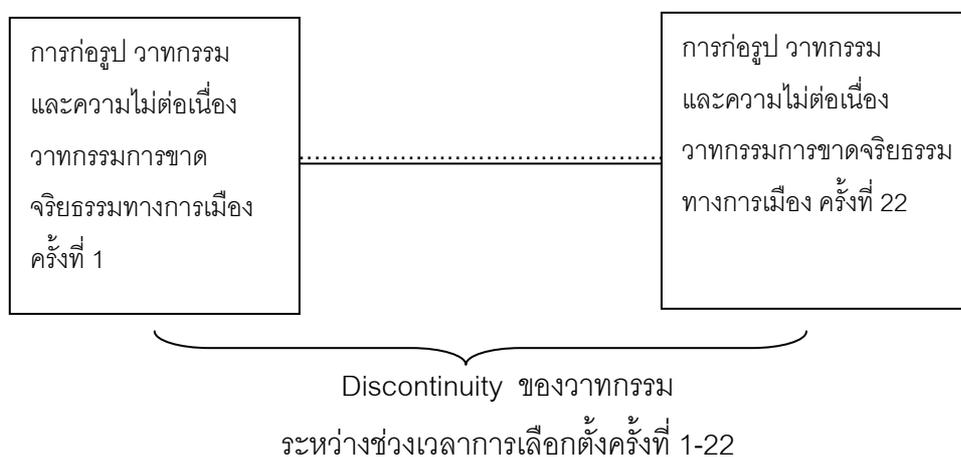
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา (Conceptual Framework) ครั้งนี้มี 2 กรอบความคิด จำแนกตามระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

การศึกษาแบบโบราณคดีประยุกต์ (Applied Archaeology Method) เป็นวิธีที่ผู้ศึกษาตีความและประยุกต์แนวคิดในเรื่องการก่อรูปวาทกรรม (Discursive Formation) และความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม มาปรับใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จากงานเขียนของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) เรื่อง The Archaeology of Knowledge & The Discourse on Language เพื่อแสดงให้เห็นการก่อรูปทางวาทกรรม (Discursive Formation) และความไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity) ของวาทกรรม “การขาดจริยธรรมทางการเมือง” ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภาพที่ 2.1

แสดงการศึกษาแบบโบราณคดีประยุกต์
(Applied Archaeological Method)

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย โดยอธิบายการก่อรูปวาทกรรมตามส่วนสำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

1. ระบบของการควบคุม และจำกัดของวาทกรรม (System for the Control and Delimitation of Discourse) ซึ่งมาจากการประยุกต์แนวคิดของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ โควอาร์ท (Joseph Cowart) ใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้

สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในรูปของภาคปฏิบัติการวาทกรรม ได้แก่ คำ ข้อความ และข้อความ ที่อยู่ในข่าวสารการเลือกตั้งทางหนังสือพิมพ์ โดยเผยให้เห็นวิธีคิดที่ปรากฏให้เห็นในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

2. ระบบการกีดกัน (System of Exclusion) ซึ่งมาจากการประยุกต์แนวคิดของลาร์รี โพลเวล (Larry Powell) และโจเซฟ โควอร์ท (Joseph Cowart) ใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การซื้อ ขายเสียง 3) การใส่ร้ายป้ายสี 4) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และ 5) การใช้วิธีการสกปรกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในรูปของภาคปฏิบัติการวาทกรรม ได้แก่ คำ และข้อความ ที่อยู่ในข่าวสารการเลือกตั้งทางหนังสือพิมพ์ โดยแสดงให้เห็นถึงวิธีคิดชุดใดปรากฏตัวออกมา วิธีคิดชุดใดที่ถูกกีดกันออกจากวาทกรรมการขาดจริยธรรมทางการเมือง ในข่าวสารการเลือกตั้งแต่ละยุคสมัย

ส่วนของความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรม ในการศึกษาครั้งนี้จะแสดงให้เห็นใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่เกิดจากการประกอบสร้างกรอบความคิดที่แตกต่างกัน 2. ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่เกิดจากกรอบความคิดชุดเดียวได้หยาบยืมความหมาย หรือการหยาบยืมคุณค่าข้ามหลักวิชา (Discipline) จนเกิดเป็นสนามวาทกรรม (Discursive Field) 3. ความไม่ต่อเนื่องของวาทกรรมการขาดจริยธรรมทางการเมืองที่เกิดจากการให้ความหมาย หรือการกำหนดคุณค่าของกรอบความคิดในวาทกรรมที่แตกต่างกันไปเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป